№ 39 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיאָטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47.

דאָנערשטאָג, ד' אדר א' תרפ"ט. | 14 lutego 1929 r. | 22-טער יאָהרגאַנג.

30 שיפן איינגעקלעמט אין אייז אויפ'ן באַלטישן ים

געוואַלדיגע שנייען איז אונגארן און איטאַליען

31 ציגיינער פערפרוירען אויף טויט הינטער יאַנאָוו

30 שיפען איינגעקלעמט אין אייז אויפ'ן באַלטישען ים.

בערלין, (ספ.) פון מערב-מיטלען פון באַלטיק קומען אָן בעאונרוהיגענדע ידיעות וועגן גרל פון 30 שיפען אונ־מער פינלישע, ענגלישע, שוועדישע און נאָרוועגישע פאָהנען, וואָס זענען געבלי־בען שטעקען צווישען אייז־בלאָקען.

דו לאַנע פון דו דאָזיגע שיפען ענ־דערט זיך פון שעה צו שעה. דער מזרח־ווינד יאָגט מיט א גוכקייט פון 15 קילאָ־מעטער אין א שעה דו שטיקער אייז צוזאַמען מיט דו שיפען.

14 צוגען מיט קויהלען שטעקען אין וועג הינטער לעמבערג און די בעפעלקערונג פרירט

לעמבערג (א. ו.) די בעפעלקערונג לידט שטארק פון קויהלען מאנגעל 14 צוגען מיט קויהלען, דערונטער 3 מיט קאָקס זענען געבליבען שטעהען צווישען רישא און לעמבערג, ווייל די לאָקאָמאָטיוען זענען בעשעדיגט געוואָרען.

דעווי קומט דעם 27. צוריק קיין וואַרשא.

וואַרשא, (א.ו.) דעווי קומט קיין וואַרשא דעם 27 פעברואַר, אַנשטאָט ווי בעת זיין וויילען אין אַמעריקא האָט אַלץ.

דעווי געהאַלטען צוויי רעפעראַטען אין ניו-יאָרק און משיקאַגאָ וועגען דעם עקאָ־נאָמישען מצב און פוילען. די רעפעראַ־טען זענען אויסגעהערט געוואָרען פון א גרויסען עולם מיט גרויס אינטערעס.

פוילען איז גרייט צו שליסען א גאַראַנטיע־אפמאך מיט דייטשלאַנד,

וואס זאָל זיכערען די איצטיגע גרעניצען פון ביידע לענדער

סענסאַציאָנעלע ערקלערונג פון מיניסט. זאַלעסקי

לאָנדאָן (ספ.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם טומעל צוליב'ן געהיימען מעמאָריאַל פון דייטשען רייכסווער מיניסטער גרענער, האָט זיך די לאָנדענער „רעוויו אף רעוויוס" געווענדעט מיט בריף צום פוילישען אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי מיט דער בקשה, אז ער זאָל ארויסזאָגען זיין מיינונג וועגען דער פערעפענליכען מעמאָריאַל און וועגען דער פלומר'שטער געפאַהר פון אַנ'אָנפאַל מצד פוילען אויף מזרח-פרייסען.

מיניסטער זאַלעסקי האָט אין זיין ענטפער אָנגעוויזען אויף פוילענס פאַצי־פיסטישער טעטיגקייט אויפ'ן פארום פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פאָליטיק.

רעדענדיג וועגען די בעציהונגען צווישען פוילען און דייטשלאַנד, זאָגט מיניס־טער אז זאַלעסקי, כדי אויסצומיידען איינפאַל אויף אַלע מאָל די ספקות בנוגע פוי־לנע'ס כונות, איז פוילען גרייט אונטערצושרייבען א גאַראַנטיע-אפמאך מיט דייטש־לאַנד, וועלכער זאָל אָנערקענען און זיכערען די איצטיגע גרעניצען פון ביידע לענדער.

טראַצקי אין קאָנסטאַנטינאָפאָל ?

בערלין (א. ט. ע) ווי די „פאַסישע צייטונג" מעלדעט פון קאָנסטאַנטי־נאָפאָל איז דאָרט טראַצקי א קראַנקער אונטער א פרעמדען נאָמען דינסטאָג אָנגעקומען אדעסער דאַמפער אליגיטש.

פון מאסקווא ווערט אָבער די דאָזיגע ידיעה אָפּגעלייקענט

ארעסטירט א דעפּוטאַט פון אויפגעלעזטען אויבערשלעזישען פאַרלאַמענט

קאַטאָוויץ (אטע) הייגט איז דאָ ארעסטירט געוואָרען דער דעפּוטאַט אַשאַ מיליץ פון „דייטשען פאָלקס-בונד פאַר פוילען" פאַר מיטהעלפען אַנטלויפען קיין אויסלאַנד פאָבאַר-פּליכטענדע. מיליץ איז אין 1926 פערמשפט געוואָרען צו פעסטונג פאַר אַנטי-פוילישער טעטיגקייט. דער שלעזישער סיים האָט איהם אָבער נישט גע־וואָלט ארויסגעבען. איצט, אז דער סיים איז אויסגעלעזט געוואָרען האָט די מאַכט איהם ארעסטירט.

וועגען באַל לטובת דער געזעלש.
„פראַצאַ"
צוליב די שטאַרקע פרעסט און די הערשענדע גריפּע-עפּידעמיע, ווערט דער באַל, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען דעם 16-טען ד. ט.
אבגעלעגט.
וועגען טאָג, ווען ס'וועט פאָרקומען דער באַל, ווערט בעזונדערס מיטגעטיילט ווערען.
די פערוואַלטונג פון דער געזעלש. „פראַצאַ"

אויירען-ראַפּען
(נאַאושניקעס)
איז צו בעקומען אין גאַלאַנטעריע און ביזשוטעריע געשעפט
A. i B. Goldberg, Łódź
אגראַראווא 1 פראָנט ערשטער שטאָק טעל. 9-67.

ווען איהר געהט אריבער די גראַנ,
סוסט מיט אפענע אויגען; איהר סענט בלייבען
אנ'אייבינער מאַליסע, אדער גאַר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאָל אייך נישט איבערפאָהרען

דערמאַרגענ'דיגער
פרייטאָג-נומער
— פון —
„לאָדזער טאָגעבלאַט"
וועט ערשיינען אין א גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען א גאַנצע רמ"ה אַרטיקלען און סעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אַנאַנסען ווערען אנגענומען היינט אַ גאַנצען טאָג.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki
Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37
נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 אָן. געוועזענער סיסטענט בײַ מיסטער עלעמאַן (הינער-אויגען-אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און האָרנהויט ווי אַריינגעוואַקסענע נעגעל אָחנע שמערצן

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-59
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד.
ספּעציאַל-ארצט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, לונגען-קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאָכם.

פריוואַטע טאַגע שולע
פון די נייסטע טעניץ
דיפל. לעהרער י. ווייַנטרויב
נעמט אָן אַיינשרייבונגען אויף אייַנצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמבלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אוו
44 קילינסקיעגאַ 44
2-טער הויף פאַרטער
די לעקציעס קומען פאַר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון
י. ווייַנטרויב
בעאַמ. ז סיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאַן-קינג.

Dr. med. A. Mazur
ספּעציעל-ארצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק
מיט אויך שטום און שפּרעך-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
וויסאָקאַדניאַ 65
אייַנגאַנג אויך דורך פּיאָטריק. 46 טעל. 66-01

Dr. I. Herszfinkiel
ספּעציאַליסט קינדער-קראַנקהייטען
זאַוואַדזקאַ 15, טעל. 11-87
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 8—9½ און פון 3—5.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גראַנסקאַ 28, טעל. 41-46
ספּעציאַליסט פון בײַנער און געלענקע-קראַנקהייטען
:— פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. —:
אייגענע פאַבריקאַציע
פון זעמליכע אָרטאָפּעדישע אפּאַראַטען: ווי וויקלאַדקעס נעגען פלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאַרסע־טען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 5—7

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנא 25
עלעפאָן 26-87
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט-, וועניריש קראַנק־הייטען און מענער-שוועכע. אַלע-ארט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Adam BENDER
Przejazd 30, Telef. 54-68.
ספּעצ. פאַר אינערליכע
און האַרץ-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג. 6089

שארפע ווערטער אויפן חשבון פון סיים

האט נעכטן געווארפן דער סענאט־מארשאלעק שימאנסקי

וויזוואלעניע און פ. פ. ס. פראטעסטירן געגען בעליידיגען דעם סיים.—דער סענאט ראטיפיצירט דעם קעלאג־פאקט

וארשא, (טעל.) נעכטן 4 נאכמיטאג און פארגעקומען א זיצונג פון סענאט. דער סענאט־מארשאלעק האט געפונען די זיצונג מיט א לענגערע רעדע לכבוד דעם 10־יעהריגן יובילאום פון דער עקזיסטענץ פון סיי מאנן בענטען פוילען. און זיין רעדע האט מארשאלעק שומאנאווסקי שארף קריטיזירט די מעמונגען פון די ערשטע סיים'ען. ער נוט א אויבערבליק אויבר די ענטשטעהונג פון סיים וועלכן פולסודסקי האט אויבערגעגעבן די פאלקס־פערטרעטער. ער פערגלייכט דעם סיים פון בענטען פוילען מיט'ן פוילישען סיים פון 15־טען יאהרהונדערט. דער חילוק און דער, זאגט דער מארשאלעק, וואס דאמאלס איז געווען אין סיים די שליאכטע און היינט די גאנצע געזעלשאפט. דער סיים זיך פערנומען מיט'ן קאמף געגען פולסודסקי'ן. ער האט געשאפן א קאנסטיטוציע וואס איז געווענדעט געגען אזהס. עס איז דערויבער נויטווענדיג צו ענדערן די קאנסטיטוציע, כדי דער סיים זאל ווערן שווארבויטס־פעהיג. נאך דער מאי־אויפשטאנד דעם זאל.

נאך דער הפסקה פראטעסטירט סענאטאר שומאנסקי האט געגען דער בעלמדיגונג וואס מארשאלעק שומאנסקי האט געוואלט אויפ'ן סיים, א זעלבע סיים האט גאר נישט געשאפן, און די שלעכטע צייטען, זאגט סענאטאר. סטרוג האבען די לוגקע גרופיגען און סיים שטענדיג געשטופצט פולסודסקי'ן.

דער סענאט־מארשאלעק נעמט דאס ווארט און ענטפערט אפ סטרוג'ן.

דערויף קומען פאר וואהלען פון 4 מיטגלידער פון מלוכה־טריבונאל. פ.פ.ס. האט ארויסגעשטעלט די קאנדידאטור פון גדוד. בערנאן, די אוקראינער — בערקעהרענוש האט זיך די לאנגע געענדערט צום גומען און ס'וועט וואס אמאל בעסער ווערען, פערענדיגט דער מארשאלעק.

דערויף מעלדעט ער, אז עס איז געשאפן געווארען א בוי־קאמיסיע פון סיים און סענאט צו שטעלען א דענקמאל אין סיים דעם טראגוש־אומגעקומענעם פרעז. נארומאוויטש. בעת דער רעדע פון מארשאלעק האבען די סענאטארען פון וויזוואלעניע פערלאזט דעמאנסטראטיוו דעם זאל.

נאך דער הפסקה פראטעסטירט סענאטאר שומאנסקי האט געגען דער בעלמדיגונג וואס מארשאלעק שומאנסקי האט געוואלט אויפ'ן סיים, א זעלבע סיים האט גאר נישט געשאפן, און די שלעכטע צייטען, זאגט סענאטאר. סטרוג האבען די לוגקע גרופיגען און סיים שטענדיג געשטופצט פולסודסקי'ן.

דער סענאט־מארשאלעק נעמט דאס ווארט און ענטפערט אפ סטרוג'ן.

דערויף קומען פאר וואהלען פון 4 מיטגלידער פון מלוכה־טריבונאל. פ.פ.ס. האט ארויסגעשטעלט די קאנדידאטור פון גדוד. בערנאן, די אוקראינער — ארכימאוויטש'ן. בעידע קאנדידאטען האבען בעקומען צו 20 שטימען. צום פוף זענען געוועהלט געווארען: גען. זשעלינאסקי, מראפ. באלטשער, גערוויצקי און בעק.

נאך די וואהלען האט דער סענאט ראטיפיצירט דעם קעלאג־פאקט. דערויף זענען בעהאנדעלט געווארען די געשעהענישען אין דארף בעדראטשי.

דער סענאטאר דעבסקי (פ. ב.) זאגט, אז פאליציי האט אויסגענוצט אלע מיטלען און לענט סאר אריבערצוגעהען אי־ב'ר דעם ענין צו דער טאג־אָרדנונג.

סענאט. מאקופו (אוקראאינער) פארערט עס זאל געשאפען ווערען א קאמיסיע וואס זאל אויספארשען דעם ענין און צושטעלען א פראטאקאל דער אר־מינוסטראציע־קאמיסיע. אט האט דאך זאגט ער דער אונערן־מינוסטער גיפא געזאגט און סיים, אז די פאלוצע שוסט.

עס נעמט דאן א מאדט דער אונערן־מינוסטער סקלאדקאווסקי, וואס זאגט, אז זיינע ווערטער זענען שלעכט אויסגענוצט געווארען. אוך האב געזאגט, זאגט דער מינוסטער, אז די פאלוצע שלאגט נושט. נאר זי שוסטווען זי אוז בערראהט. איך בין שטאלץ דערויף וואס די פאלוצע שלאגט נושט. דער „ראבאט־נוק" ווענען איך בין נושט לוב, האט אזוי אויסגעטייטשט מיינע ווערטער.

דע רפארשלאג פון אוקראאינער מאקוקו איז אפגעווארפען געווארען און דערמיט מהאט זיך די זיצונג געענדיגט.

זיצונג פון מיניסטארען־ראט

וארשא (טעל.) נעכטן 11 פארמיטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען־ראט אונטערן פארזיץ פון פרעמיער בארטעל.

דריי חדשים תפיסה פאר בעליידיגען דעם מלוכה־פרעזידענט

(נ) הגיא באוועל זיפערט (פאמאר־סקא 86) קומענדיג אין אויגוסט פ. י. אין דער קאמיסיע פאר אלגעמיינער בולדונג אויף פוראמאוויטש נאם 3, כדי צו בעפרייען זיין טאכטער פון דער פלוכט צו בעזוכען די פאלקס־שול. דער בעאמטער קאבאנוסקי האט ערקלערט זייפערט'ן, אז ער קען נושט נאקומען זיין בקשה, ווייל זיין טאכטער איז אין שולעלטער און אז לויט דער פערארדנונג פון מלוכה־פרעזידענט זענען אזעלכע קונדער געצוואונגען צו שול־בולדונג. די באהאלטענע מעהל־זאפאסען מוזען אויפגעגעבן ווערען.

(§) דער ווינטער־וואיעוואדע לעווינסקי האט געלמען אונטערגעשריבען א פערארדנונג, לויט וועלכער אלע מולגער, מעהל־הערמאוניקעס, בעקער'ס און מעהל־דעמאלוסמען זענען מחייב אנצוגעבען אויף ספעציעלע פארמולארען די מעהל־זאפאסען, וואס זיי בעזיצען. פאר עובר־זיין אויף דער פערארדנונג איז פארגעזעהן א שטראף פון 10,000 זל. ארבייט 3 חדשים ארעסט. דערבי קענען די בעהאלטענע מעהל־זאפאסען קאנפיסקירט ווערען.

צוויי איינברוך־גנבות אין פריוואטע וואוינונגען

(ו) אין דער וואוינונג פון הערש קלמן (וואלבארסקא 12) איז געלמען פארגעקומען א דרייסטע איינברוך גנבה.

אונבעקאנטע גנבים האבען זיך ארויפבעקומען אויפ'ן בוידעם פון דערמאנטען הויז און נאלדעם, ווו זיי האבען דורכגעבויערט א לאך אין דער פארלאנע, זיך ארינגעקרוגען אין דער וואוינונג פון הערש קלמן און צינע'גנב'עס, וואס זיי האבען אויפגעגעבן אויף 4000 זל.

(§) געלמען האבען גנבים פון ייר. וואוינונג פון בענעדיקט זולבער (קוליגסקי 57), בעת קונגער און דארט נושט געווען, צינע'גנב'עס וועש, מלבושים און אנדערע זאכען און ווערט פון 4 000 זל.

מעהל־זאפאסען

מוזען אנגעמעלדעט ווערען

(§) דער ווינצע־וואיעוואדע לעווינסקי האט געלמען אונטערגעשריבען א פערארדנונג, לויט וועלכער אלע מולגער, מעהל־הערמאוניקעס, בעקער'ס און מעהל־דעמאלוסמען זענען מחייב אנצוגעבען אויף ספעציעלע פארמולארען די מעהל־זאפאסען, וואס זיי בעזיצען. פאר עובר־זיין אויף דער פערארדנונג איז פארגעזעהן א שטראף פון 10,000 זל. ארבייט 3 חדשים ארעסט. דערבי קענען די בעהאלטענע מעהל־זאפאסען קאנפיסקירט ווערען.

טראגישער טויט

פון א באהו־ארבייטער

(§) אויף דער פאלושער באהן־סטאציע איז געלמען פארגעקומען א שרעקלוכער פאל. בעים צונויפשטעסען וואגאנען איז ארונטערגעפאלען אונטער'ן צוג דער 42־יעהריגער באהן־ארבייטער אנטאניעוויטש, א פאלושער אינוואוינער ער איז צערוויען געווארען אויף פיצלעך.

יודיש טעאטער

אין פילהארמאניע — גרויסע שטוב 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעעץ

פרייטאג ד. 15־טען, שבת ד. 16־טען, זונטאג ד. 17־טען 8 אוועגט

15 נומערן געזאנג

די 3 כלות

15 נומערן געזאנג

אין 4 אקטען פון זאלאמארעווסקי, רעזשי ל. ראבינאוויטש

3 כלות פערמאגט פיל הומאר און סאטירע בעזיצט שיינע געזאנג און נייע טענץ ווערט געזונגען דורכגעטן, טערצעטן, קווארטן, קופלעטן

אין 4־טען אקט ווערט געזונגען דער קופלעט „וואס מיין מאמע האט געזאגט" דורך פרוי בארינאווא. — שענע דעקאראציעס. — עלעקטרישע עפעקטען.

שבת 4 נאכמ. אין 4 אקטען פון גאלדפאדען, ראל אבשלום -ל. ראבינאוויטש, שולמית—נאדיע קארעני.

שולמית

צו ביליגע פרייזען

מאנטאג 9 אוועגט גרויסע פאפולערע פארשט. פון 1 ביז 2.50

די רומענישע חתונה

אין 3 אקטען פון שאר, ראל זאכאר בעליבטער ארטיסט א. קאמפאניעעץ.

דינסטאג 9 אוועגט צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

צום ערשטען מאל אין דעם סעזאן

די שווארצע חופה

אין 6 אקטען פון גיציס.

האנדלונג: 1. אקט: מאביליזאציע, 2. אקט: אינטריגע צוליב ליבע. 3. אקט: צו וואס ליבע קען פלענען, 4. אקט: דער אחיימקעהר פון מלחמה, 5. אקט: די שווארצע חופה.

מיטוואך 9 אוו. פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 צום לעצטען מאל

חלומות פון ליבע

אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון ליליען, רעזשי ל. ראבינאוויטש.

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א.ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא מאכאראווסקא, נערה, פעדערמאן, קארעני, קאמפאניעעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

אנאנס !!! קירצליך וויכטיג נייעס. אנאנס !!!

לארד רעוועלשטאק

דער ענגלישער ווייגער, וועלכער זאל איבערנעמען דעם פארזיץ פון דער רעפעראציע־קאמיסיע, נאך דער רעזיגנאציע פון אמעריקאנער אוועז יונג.

דאס וואוין־ארט פון דער רעפעראציע־קאמיסיע.

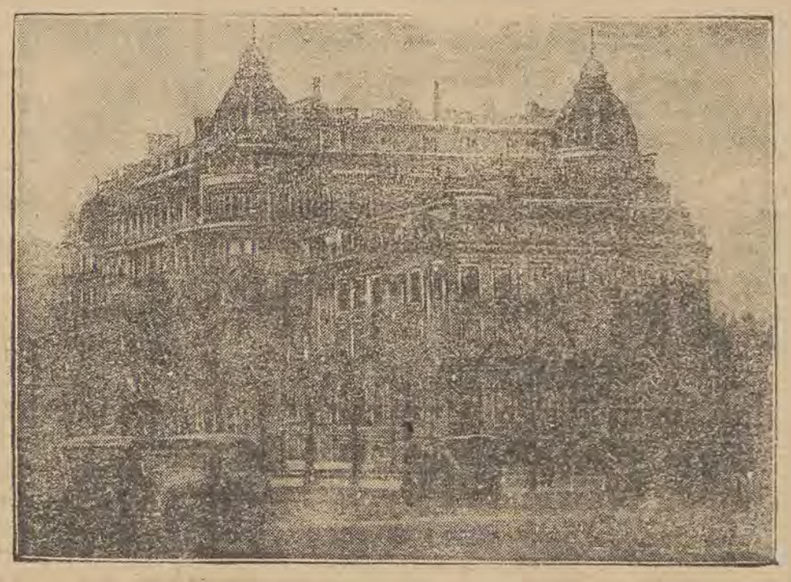

האטעל „אסטאריא", אונגער פון די שענסטע פאריזער האטעלען, וואו עס וואוינען די מיטגלידער פון דער רעפעראציע־קאמיסיע.

די לאגע פון יודישען לערן־יונגעל, וואס איז בערויבט פון פאך־בילדונג פאר'ן האנדווערקער־צוזאמענפאהר

וארשא, (טעל.) בעים אנהויב פון דער דרייטער זיצונג פון האנדווערקער־צוזאמענפאהר, האט דער דעלעגאט לוי־דער אפגעגעבען א צונאב־בערוכט פון דער מעמונגסטע פון צ. ק. און בערוכט האט ער אויך בערוהרט דעם מצב פון די כאליפנזקעס און ווענען דער מאקסוק בעת די וואהלען צום סיים.

דער ענין משערניאקאוו און אויבערגעגעבען געווארען דעם פערמאנענטן אויסשוס.

דערויף האט דער דעלעגאט בעלון אפגעגעבען דעם בערוכט פון דער רעוויזיאנס־קאמיסיע. דאן איז בעמראכט געווארען דער דרינגענדער פארשלאג פון דער בעקער צענטראלע ווענען שוקען א דעלעגאציע און וואראשווער מאגיסטראט און צום אונערן־מינוסטער זיך בעמיהען אבצוהאלטען דאס פערמאכען 300 בעקערייען פון וועלכע 220 זענען יודישע.

דערויף הויבט זיך אן די דיסקוסיע איבערן בערוכט. מאנדעלבוים (שערלעץ) זאגט, אז דער צ.ק. האט זיך פערגעזען בלויז מיט רעפרעזענטאנטן און נושט געווענען דער לאגע פון בעל־מלאכה. דראשוצקי (לאדז) קריטיקירט דעם צ. ק. פאר זיין אפגעלאזענקייט בנוגע דעם אינטערעס פון די כאליפנזקעס. עס זאגט דא צוויי בעזונדערע פעראינען וואס בעקעמפען זיך. בעת דעפיט. ראסנער איז געווען אין לאדז האט ער געפרוכט עפעס טון צו פעראייניגען די כאליפנזקעס, אבער עס איז אוהם נושט געלונגען. דאן נעמט א ווארט פונגערהוט (לאדז) ער קריטיקירט שארף דעם האנדווערקער־פערבאנד, פאליטיאוו 4, וואס האט אויפ'ן צוזאמענפאהר 27 דעלעגאטען, א צאהל וואס ער האט קיין רעכט נושט געהאט צו שוקען. ע סרעדען נאך פיל דעלעגאטען, אבער אונגמומען מראגט דעפיט. ראסנער ארטן א פארשלאג אויפ'ן בערצוגרייטען די דיסקוסיע, ווייל עס דארפען געלייגט ווערען רעפעראטען. זיין פארשלאג ווערט אנגענומען. עס לייגען רעפעראטען אינזיש. לעבאנאוו ווענען די לערניונגלעך, וואס זענען די צוקונפט פון יודישען בעל־מלאכה. ער שטעלט זיך אפ אויף אלע מניעות וואס דאס יודישע לערן־יונגעל בעגעגענט בעים בעקומען פאך־בילדונג. אויף די מלוכה'שע קורסען לאזט מען יודישע יונגלעך נושט צו, יודען ווערען פסדר בעשולה'ס און דער צוזאמענפאהר מוז זוכען א עצה מוז צו געבען פאך־בילדונג דעם יודישען לערן־יונגעל.

דאן לייגט א רעפעראט דער דור. פון „ארט" אין ווארשא, יאשוכאו ווענען דער קאאפעראטיווער בעוועגונג. דער רויף קומט פאר די ווייטערע דיסקוסיע איבערן בערוכט.

ערשטע זיצונג פון דער האנדעלס־קאמער קומט פאר היינט 7 אוועגד

(ו) היינט 7 אוועגד קומט פאר אין זאל פון דער קרעדיט־געזעלשאפט אויף פאמארסקא נאם די ערשטע פלענארזיצונג פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער.

יודישער דאקטאר נאמינירט אלס הויפט־דאקטאר פון דער קראנקען־קאסע אין פאביאניץ

(§) ד"ר וו. אטלנער איז געלמען נאמינירט געווארען אלס דער הויפט־דאקטאר פון דער באזיראטאווער קראנקען־קאסע אין פאביאניץ. די קראנקען־קאסע האט בעשלאסען צוצוזען אנ'אנגעגעם בנין פאר אלע אירע אנגרוקמונגען און אנשטאלטען.

אויף גליכע נאסען איז נעכטען געווען שטאפ־פינסטער

(—) אויפ'ן שמה פון אנדרישעוא, שוערא־ראמסקי, נראנסקא, וואוילשאנסקא און לובאווא האט געלמען און אוועגד נושט געבראכט קיין אגן נאסען־לאמפ. צו איז שולדיג דערען דער פראסט. צו אנדער סיבה, אבער מעגשען זענען געגאנגען אויף די דערמאנטע נאסען און געמאפט אין דער פינסטער. א מערכ דער אנגעפאלענער שנע, וואס האט א בוסעל בעלוילטען די נאסען.

דר. ווייצמאן אין לאדז

(ו) אין לאדז איז אנגעקומען דר. ווייצמאן, דער פארזיצער פון דער אלגעמיינער אינוואלידן־קאסע, אויף א בעזוכ. ער האט בעזוכט אלע אינוואלידן־הייזער אין לאדז.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :דרעס

טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

...ער אנגענומענער בודזשעט
...ון די טאַקטיק פון די לינקע

דער בודזשעט איז דורכ'ן סיים בעשטעטיגט געווארען. דער לינקער לאגער ...זיך בעת דער אָפּשטימונג געשפּאָלטען אין דרײַען. פ. פ. ס. האָט זיך אָפּ־...שטימען, „ווזוואָלעניע" האָט געשטימט פאר און די פויערים־פּאַרטיי האָט גע־...שטימט געגען בודזשעט.

ווי דער מנהג איז, ווידמעט די גאנצע פרעסע זעהר פיל אָרט די דעבאַטע־...שטימונג, וועלכע איז תמיד דאָס וויכטיגסטע געשעהעניש אין פארלאמענטאַרישען לעבען. דערמיט מעסט מען דאָך די פּאָליטישע טעמפּעראַטור אין לאנד. דאָס איז אָבער דער פּאָליטישער באראָמעטער, פון וואָס מ'קען ציהען געוויסע מסקנות.

צוליב דעם טאַקט געפינען מיר אין דער גאנצער פּולישער פרעסע א רייה ...געוויידמעט צו אָפּשטימונג אין סיים איבער'ן בודזשעט. כאַראַקטעריסטיש ...איז דאָך דאָס, וואָס אין אַלע אָפּהאנדלונגען רעדט מען נישט וועגען דער אָפּ־...שטימונג גופא, נישט וועגען איכגאנג פון דער אָפּשטימונג, נאָר איינשליסלעך וועגען דער האנדלונג פון לינקע גרופּירונגען.

די רעכטע פרעסע און די רעגירונגס־טרײַע צייטונגען קריטיקירען אויפ'ן ...אופן די האנדלונג פון פ. פ. ס. און „ווזוואָלעניע", מ'מאַכט חוזק פון ...אָפּאָזיציע, וועלכע איז געווען אזוי שארף אין די רעדעס און אזוי קאָמיש ...דער אָפּשטימונג.

דער „לאָנג פרעווודי" שרייבט וועגען פ. פ. ס.

„איהר האָט נישט קיין מוט צו נערמען אויף זיך די פעראנטוואָרטליכקייט ...איערע איינגענע מעשים; די אינערליכע פערלייטונג צווינגט אייך זיך אנצו־...ווען אין האַרבע מיטלען, צו לעגיטימירען דעקלאַראַציעס פאר דער גאס. וואָס דראָ־...הט זיי זענען, אָלץ וועניגער אינהאלט אין כח פערמעגען זיי.

ווי דאָס איז אלץ לעכערליך אין טרויעריג צוגלייך".

דאָס זעלבע שרייבט „איליוסטראַוואני קוריער צאָדזיעני":

„איהר האָט געשטימט פאר'ן בודזשעט — ווענדעט זיך די צייטונג צו „ווזו־...וואָלעניע" — איהר האָט בעשטעטיגט דעם בודזשעט פון דער רעגירונג, וועלכע ...געשאנען בײַם רודער אויך אין פערגאנגענעם יאהר. הייבט אויף די רעגירונג ...אין יאהר 1928 בעגאנגען אזא פערברעך, אז איהר ווילט א מיניסטער פון דער ...רונג שטעלען פאר'ן מלוכה־טריבונאל, טאָ ווי אזוי־זשע האָט איהר געקענט ...אנגעגען דעם בודזשעט פון דערזעלבער רעגירונג אין פון דעמאָלדיגן מ'...ס'ל.

נאָר שארף טרעט ארויס געגען פ.פ.ס. די „נאַזעטע וואַרשאַווסקע".

„פ.פ.ס. איז דער גרויסער קרבן פון פּוילישען פארלאמענטאַריזם. זי האָט ...נומען דעם פארלאמענטיזם אין חודש מאי 1926. איצט לייגט זי אויף איהם ...ווער־קרענץ אין דער פארם פון דעקלאַראַציעס".

פ. פ. ס. פיהלט זיך שטארק געטראָפן פון די דעזאַוואָוי אין אין ...נעכטיגען „ראַבאָטניק" וויל דעם. ניעדזיאלקאָווסקי בעווייזט, אז פ.פ.ס. האָט ...אַ פּרינציפּיעלען זיך פון שטימען אויס פחדנות, ווי מ'וואַרנט איהר פאַר, נאָר ...אנדערע מאָטיוון.

אָט וואס עס שרייבט דער „ראַבאָטניק":

„בײַ נאַרמאַלע פּאָליטישע בעדינגונגען בעדײַט דאָס אָפּוואַרפען דעם בודזשעט ...אַרפען די גענאָבענע רעגירונג. אָבער אָפּוואַרפען דעם בודזשעט אין הײַנטי־...פּוילן הייסט נישט אומוואַרפען דאָס איצטיגע רעגירונגס־סיסטעם. דער קאַמף ...נישט אויסשליסלעך וועגען גורל פון פּרעמיער באַרטעל'ס קאַבינעט; דער ...געהט וועגען דער מלוכה־פאָרם און וועגען דער השפעה פון די בעזונדערע ...אין אויף דער מלוכה־פּאָליטיק.

אויבער דעם טאַקט האָבען מיר נישט געהאַט קיין חשק צו פערנעמען די לאַ־...דער ארויסרופען א מלוכה־קריזיס צוליב דעם אָפּוואַרפען דעם בודזשעט.

אויב די מאי־איבערקרעניש האָט אונז געגעבען איהרע „פירות" אין דער ...פון קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון ב. ב. איז נויטיג, אז טאַקי די וויכטיגסטע ...זאַל זײַן דער אינהאלט פון קאַמף צווישען דעמאָקראַטישען לאגער און דער ...

צי איז דאָס נאָר א תירוץ ארויסצוזרעהען זיך פון דער שלעכטער לאגע, אין ...פ. פ. ס. געפינט זיך, צי וועט באמת פ. פ. ס. ארויסטרעטען אין קאַמף ...וועט בײַהאנדלט ווערען דער פּראָיעקט וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע, ...בעווייזען די נאָהענטסטע צײַט. ביז דאַן אַלענפאַלס האָט פ. פ. ס. אַ סך פער־...אין די אויגען פון איהרע געגנער און אפילו פון איהרע פרײַנד.

כר.

...עקאָנטער יידישער טעקסטיל־פאַבריקאַנט
העגגט זיך אויף ביי זיך אין שפּינערייז

...אלנסמאַק. — וועגען זעלבסט־פון הונגער מעקסמול־פאַברוקאַנט פון ...גנשטיין דערוויסען מור זיך פאָל־...פרעסיס:

...מוט פון פיינגשטיין'ס פרוי, ...יאהר צורוק, האָט ער אָנגעהויבן ...אויפ'ן קאָפּ, די קרענק און ...דעמאָלט איבערגעגאַנגען, אָבער ...יאהר צורוק האָט ער ווידער אָנ־...לעדען שוין און אַ'ערנסטער ...שאַרס. די קראַנקהייט זײַנען בײַ ...דערען, וואָס ער פלעגט אַלץ ...קוקען און שפּוגעל און זאָגען, אז ...אויס שלעכט און ער וועט דע־...מאָלען אַ סוף צו זײַן לעבען.

...זיהן, וועלכע האָבען געוואוסט ...שוואַכקייט, פלעגען אויהם אָפּ־...די לעצטע פאַר וואָכען האָט ער ...אַרט געגומען צום האַרצען פון ...אַהפות, וואָס ער האָט געטאָלט ...אויסגעלאָזען פאַר אויהם זעהר ...נאַסמוס.

...האָט נאָך מעהר פערשטאַרקט ...און מ'אויז יענע וואָך גע־

פאָהרען מוט אויהם קען וואַרשא צו א דאָקטאָר, וועלכער האָט געהויסען אַוועק־שוקען פונגשטיין און א סאַנאַטאָריע.

פרײַטאָג און ער צוריקגעקומען פון וואַרשא און ס'איז אָפּגערעדט געוואָרען, אז זונטאָג וועט ער אָפּפאָהרען פון דאָ־גען. ער האָט עס אָבער שוין נישט דער־לעבט.

אין דער נאַכט אויף זונטאָג, 2 אַ זײַ־גער, בעת די בני־בית זײַנען געשלאָפען, איז ער ארויס פון שטוב דורך א הינטער־טיר, ארײַן צו זיך און שפּוגעריי, וואָס געפונט אויפ'ן זעלבען הויף און דער־טען זיך אויפגעהאָנגען.

ערשט 7 פרוה האָט מען געפונען דאָס מוימען און דער שפּונגערייי. זיי האָבען באַלד ארויסגערופען די „גוטע הולף" זי האָט שוין אָבער גאָרנישט געקענט אויפ־מון.

פונגשטיין איז אַלט געווען 54 יאָהר, ער האָט אויבערגעלאָזען 4 זון מיט איין מאָלטער, דער עלטסטער זון איז אַלט 21 יאָהר.

דער טראַגיש־אומגעקומענער האָט געגעבען שמ'ם פאַר אַ'ארענטלוכען מוחר.

קליינער פעליעטאָן.

רוסישע יידישע קאַזאַקען.

וואָס פעהלט אונז יידען?

געליבטע השי"ת! אלץ און כל אונז בעסטער אָרדנונג, אונז פעהלט גאָר־נישט מיט גאָרנישט. אונז פעהלט בלוי אַ'אמעגער טאַראַס־בולבאַ!

ישראל יור זוצט אויפ „תחת גפנו ותחת תאנתו" — אונטער זײַן בורא־בורושאַער וויניסאַק און אונלבערט־בוים און אונז געהט נאָר אָפּ צו האָבען אונגעגע יידישע קאָזאַקען. א הויז דעם זעגען מיר ברוך השם בעוואָרענט און בעזאָרגט מיט אַלראָם־גוטס — אונז פעהלען בלויז יידישע קאָזאַקען.

נהיה כל הגוים, — מען דאַרף ווע־רען א פאָלק לעטען גלטר. און מאַקע געקומען מערעזשען אין דערצעהלט אויף א נוצונג פון די יידישע קאָלאָניזאַציע־כוער און מאָסקווא, אז אין בורא־בורו־שאַן, און דאָס נע־יידיש לאַנד טרעטען צו די יידען שאַפען רוסישע יידישע קאָ־זאַקען.

אמת, אין בורא־בורושאַן זײַנען לעת־עתה פאַרהאַן סך־הכל 350 יידען, אָבער עס איז דאָך ע כלל, אז גושט די צאָהל פעהלט די דאָזיגע, אז דער עיקר און דאָך מיר דער איכות.

און מען דאַרף דאָך נישט פערגעסען, אז פון די דאָזיגע יידען הויבט זיך אָן די יידישע געשלעכט. בון אויבן אונ־ווילן אַלץ געשוען א הקדמה, א גאַרנישע תקרמה צום קלגען עיקר.

מיר דאַרפען האָבען נעע אבות, א נעעם יחוס און דער נעעער יידישער יחוס וועט זיך אָנהויבען מיט דאָס נע־יידיש לעבען און דאָס נע־יידיש לאַנד.

מען וועט שוין אויעט נישט זאָגען בני אברהם יצחק ויעקב, נאָר בני אברהמע־הא, יצחקענקא ויעקבענקא. אויעט וועלען יידען שוין נישט געגשען זעמערע קונ־דער „ישמיך אלהים כאברים וכמנשה" נעעדע — „ישימך אלהים כטאַראַס בולי־בא אולאַסאַבאָ!" פון אויעט וועלען יידען ווינשען זעמערע קינדער: „אוהר זאָלט זיי מיריל זײַן לאַהרה, לחובה ולקאָזאַקי!"

דער גרעסטער יחוס, ווען מען וועט ווע־רען רודען א שידור וועט זײַן ווען דער שדכן וועט אָנזיעען, אז דער חתן און א לעבלוכער אַזאַרענגעקעל פון הקאָ־זאַק הגדול ר' מעגעדעלענקא און א שני שבשלישו פון וועבס צר פון קאָזאַקעשען רבי'ן ר' הייטעלענקא.

א ספר וועט בעטיטען דעם גרעסטען ווערט און השיבות, אוב אויף דעם וועט געגען זײַן הסכמה דער גרויסער אָרלער ר' חודרעלענקא.

א געשראַלאָן פון א תשובען בזה הלשון: „מען קען זאָגען, אז דער גרויסער נפצר האָט געהאַט א נציץ, א פונק פון ר' מאַרענקא לאַבאַראָוסקער זצ"ל. אויב ווי ר' מאַרענקא האָט דער נפטר מוט אונ פאַר פון זײַן „הענגעל". מוט אונ מאַך פון זײַן מעסער געמסמ'ס א מנין מענשען, אזוי ווי דער גדול ר' טאַרעדע־סענקא נ"י איז דער נפטר געווען א גבור כארי, מוט זײַן קלען פינגערל האָט ער געקענט מאַלען בעפאַרא דאַרעא א גאַנצע שמעה.

אויף א באַנקעט צום יובל פון א חשובן כלל־מעגער ווען מען געבראָכען און רע־דען אויעלבע פערגלייכענגשען: „ער איז געווען אובערגעגעבען פאַר דעם כלל אָט ווי ר' שמעלעלענקא צו זײַן פערר, זײַן נשמה און געווען פערקנעפּט מוט'ן גוזל פון זײַן פאָלק, ווי ר' לאַצקעלענקא צו זײַן נאַרוטקע" א. אז. וו.

אז מען וועט וועלען מאַלען דעם הדרת פנ.ם פון א אדם־גדול, וועט מען זאָגען: זײַן פנים לוימ, ווי דער קלסתר־פנים פון זערען ר' זרוחענקע זצ"ל א.אז.וו.

אויף א פלה יפת תואר וועט מען זאָ־גען: „זי שיינט ממש, ווי איינער ארבע אמהות האַנקע, מאַראַסקע, מאַרוסיע און קאַפּענקע".

אָט אזוי בערך וועט איהר אויסזעהן דאָס יידישע לעבען, ווען עס וועט זיך אויפ־עפענען דאָס נעע בלאַט פון דער יידי־שער געשוכטע.

אונז יידען נעהמ קען זאָך נושט אָפּ. א חוץ אונז'ענע קאָזאַקען, א נעע תקופה הויבט זיך אָן פאַר אונז, א נעע געשוכ־מע, א נעער יחוס — א נע לעבען, ווי אונ פאַר פון זײַן „הענגעל". מוט אונ פערען, אז בעת די סובסידיע פאַר די מינאָריטעטען־קולטען מאַכט אויס דורכ־שניטליך 28 באַני אויף א פערזאָן, בע־קומט דער יידישער קולט אויף 847.000 נפשות 400.000 לעי וואָס מאַכט אויס 0.47 באַני אויף א פערזאָן. דעפּוטאַט פישער האָט געשלעדערט ווייטער די קלאָגעדיגע לאַגע פונם יידישען שול־וועזען אין פיהרט אויס אז „מיר זענען א מינאָריטעט צווישען די מ'נאַריטעטען". צום שלוס דריקט ער זיך פון אין נאָמען פונם קלוב די אומצופרידענקייט, וואָס די רעגירונג האָט נישט גענומען אין אכט בײַם צוזאַמענשטעלען דעם בודזשעט די יידישע פאָדערונגען און פערענדיגט מיט פאָלגענדע ווערטער:

„טראָץ דעם פילען מיר זיך פערפליכ־טעט צו שטימען פאַר דעם דאָזיגען בוד־זשעט. ס'קאָן זײַן, אז מ'ר וואָלטען גע־ווען פאָפּולאַרער, ווען מיר וואָלטען גע־שטימט געגען. נאָר דער פעראַנטוואָרט־ליכקייט־געפיהל לגבי דעם לאַנד און אונזערע וועהלער דערלויבט אונז נישט, אז מ'ר זאָלען אין דער אַ'צטיגער שרע־רער סימוואַציע פערפאָלגען אנדערע צוועל־קען, אונדער די הכערע אינטערעסען פון דער מלוכה. די דאָזיגע העכערע מלוכה־אינטערעסען פאָדערן פון אונז די גרעסטע קרבנות, וועלכע דאַרפען גע־בראַכט ווערען צוליב דער קאָנסאָלי־דאַציע פון גרויס־רומעניען".

די זעלבע רעגירונגס־טרײַע נאָטע קלינגט אויך אין די ארויסטרעטונגען פון די איבעריגע יידישע פאַרלאַמענטא־ריער. דעפּוטאַט לאַנדאַו האָט געמאַכט אַנ'אַנפראַגע איבער דער בירגערשאַפט־פראַגע און פעסטגעשטעלט, אז הייבט צו טאָג געפינען זיך 8000 בירגערשאַפט־לאָזע משכח"ת אין בעסאַראַביען, אין בוקאָווינע 5.000 און אין טראַנסילוואַניע 5.000. דער רב־הכולל דאָקטאָר נעמירא, ווער האָט געשטעלט אין סעגאַס אַנ'אַנפאַרגע וועגען דער לאַגע פונם יידישען רעליגיע־אַנטערריכט אין די מליכה־שולען ער האָט געשילדערט א טרויעריגען בילד ווי די יידישע קינדער ווערען געצוואונ־גען צוצוטיל צו גנמען אין קריסטליכען רעליגיע־אַנטערריכט. ער האָט איבעגע־געבען, אז מען רעכענט זיך נישט מיט די סערטיפיקאַטען פון פריוואַטע יידי־שע רעליגיע־קורסען און אז איך שולען זאָגען זיך אָפּ אַרטינצושטעלען אין זיי־ער בודזשעט א פאַסטען פאַר יידישען רעליגיע־לימיד. אויף די אלע אָנפראַגען האָבען די שנטשפרעכענדיגע מיניסטע־רען געגעבען נעפעלהאַפטע לאַקריי־זיסע דערקלערונגען, אָבער דער וואָנען איז געבליבען ווייטער שטעקען אין זומפּ.

אין דער זעלבער צייט, ווען יידישע דעפּוטירטע מאַכען נאַבעלע דזשטנטעל־מענישע זשעסטען, זעצען די אַנטיסעמי־טען פאַר זייער שווארצע אַרבייט. דעם 3-טען יאַנואַר זענען אין בוזעאי פאַר געקימען בלוטיגע עקסצעסען. א גרופּע קוזיסטען האָבען נאָך א פערזאַמלונג בײַ זייער פיהרער, דעם אדוואָקאַט מאַקכען, בעשלאָסען, זיך אָביסעל לוסטיג צו מאַ־כען איבער די יודען. אוועקגעהענדיג אינצידענטען און צוויי, האָבען זיך די חברה פערזאַמעלט בײַם הויז פונ'ם זיי־גערמאַכער משה האַפּמאַן, וועלכער איז געזעסען גראַד בײַם אָוועגס־פרויס, גע־גען דעם הויז האָבען די כוליגאַנעס אָנגעהויבען א „טראַמצל־פייער" מיט שטיינער. קיין איין שויב איז נישט גע־בליבען קיין גאַנצע. האָפּמאַן אין זײַן פאַמיליע זענען ארויס אין הויף און האָ־בען גערופען נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

ווייטער קומען פאַר סטודענדישע עקס־צעסען אויפן באַהן־שטח נעבען קלוזש און לעצטענס אַנ'אַנטיסעמיטישע פּראָווא־קאַציע צווישען די פויערים אין דאָרף טשומשע (זיבענבירגען), וואו עס זענען געפאַלען צוואַנציג טויטע אין פערוואונ־דעטע, צום גרויסען בעדויערן האָט דער נייער אויסבריוך פון אַנטיסעמיטיזם נישט געפונען דעם נויטיגען אָפּקלאַנג אין פאַרלאַמענט אין די יודישע דעפּוטירטע האָבען צוליב די אויבענדערמאַנטע „הע־כערע" אינטערעסען, פערשווייגען די לעצטע יודענפיינטליכע טע צעסען.

דאָס זעלבע איז אויך אין אינערליכע יודישע פראַגען. דער הונגער, וואָס צע־שפּרייט זיך ווי א מגפה איבערן גרעס־טען טייל פון בעסאַראַביע, ווערט נאָך ביז הייבטיגען טאָג בעטראַכט ווי א לאָ־קאַלער עניין און ווערט געשפּיזט בלויז דורך פילאַנטראָפּישע יודישע קוועלען; פון דער קנאַפּער הילף, וואָס די רעגי־רונג גיט די הונגער־גענעטען, האָט דער יודישער הונגער־קאַמיטעט כמעט גאָר־נישט בעקומען. די יודישע פאַרלאַמענ־טאַריער האָבען דערוויל אויף דעם גע־ביט גאַרנישט נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

אין דער זעלבער צייט, ווען יודישע דעפּוטירטע מאַכען נאַבעלע דזשטנטעל־מענישע זשעסטען, זעצען די אַנטיסעמי־טען פאַר זייער שווארצע אַרבייט. דעם 3-טען יאַנואַר זענען אין בוזעאי פאַר געקימען בלוטיגע עקסצעסען. א גרופּע קוזיסטען האָבען נאָך א פערזאַמלונג בײַ זייער פיהרער, דעם אדוואָקאַט מאַקכען, בעשלאָסען, זיך אָביסעל לוסטיג צו מאַ־כען איבער די יודען. אוועקגעהענדיג אינצידענטען און צוויי, האָבען זיך די חברה פערזאַמעלט בײַם הויז פונ'ם זיי־גערמאַכער משה האַפּמאַן, וועלכער איז געזעסען גראַד בײַם אָוועגס־פרויס, גע־גען דעם הויז האָבען די כוליגאַנעס אָנגעהויבען א „טראַמצל־פייער" מיט שטיינער. קיין איין שויב איז נישט גע־בליבען קיין גאַנצע. האָפּמאַן אין זײַן פאַמיליע זענען ארויס אין הויף און האָ־בען גערופען נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

ווייטער קומען פאַר סטודענדישע עקס־צעסען אויפן באַהן־שטח נעבען קלוזש און לעצטענס אַנ'אַנטיסעמיטישע פּראָווא־קאַציע צווישען די פויערים אין דאָרף טשומשע (זיבענבירגען), וואו עס זענען געפאַלען צוואַנציג טויטע אין פערוואונ־דעטע. צום גרויסען בעדויערן האָט דער נייער אויסבריוך פון אַנטיסעמיטיזם נישט געפונען דעם נויטיגען אָפּקלאַנג אין פאַרלאַמענט אין די יודישע דעפּוטירטע האָבען אויך די אויבענדערמאַנטע „הע־כערע" אינטערעסען, פערשווייגען די לעצטע יודענפיינטליכע טע צעסען.

דאָס זעלבע איז אויך אין אינערליכע יודישע פראַגען. דער הונגער, וואָס צע־שפּרייט זיך ווי א מגפה איבערן גרעס־טען טייל פון בעסאַראַביע, ווערט נאָך ביז הייבטיגען טאָג בעטראַכט ווי א לאָ־קאַלער עניין און ווערט געשפּיזט בלויז דורך פילאַנטראָפּישע יודישע קוועלען; פון דער קנאַפּער הילף, וואָס די רעגי־רונג גיט די הונגער־גענעטען, האָט דער יודישער הונגער־קאַמיטעט כמעט גאָר־נישט בעקומען. די יודישע פאַרלאַמענ־טאַריער האָבען דערוויל אויף דעם גע־ביט גאַרנישט נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

אויב דו שלאגסט מיינע יודען, וועל איך שלאגען דיינע

(א בריף פון רומעניען, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאגעבלאַט") — פון י. יעוויז.

דער קורצער פּאָליטישער פריהלינג, וואָס דאָס רומעניש יודענטום האָט בע־געגענט מיט אזוי פיל בעגייסטערונג, ווערט געשטערט דורך אַ עסט זוטס עמי־טישע געוויטערס.

דער יודישער פאַרלאַמענטאַרישער קלוב האָט מיט זײַנע ערשטע ארויסטרי־טען געמאַכט אַנ'איינדרוק, אז נישט קו־קענדיג אויף דעם, וואָס ער איז געגאַנ־גען בלויז אין א קאָאַליציע מיט דער רעגירונג, פיהלט ער זיך מחויב געגען־איבער דער לעצטער און איז נישט גע־גייגט צו רעדען מיט דער שפּראַך פון פאָדערונגען, אַלע רעדעס פון די יודי־שע דעפּוטאַטען זענען לויט'ן אינהאלט זעהר ראַדיקאַל. אָבער צום שלום הכנסת־הדיג און איבערגעטריבען רעגירונגס־טרײַ.

נעמען מיר, למשל, די רעדע פונ'ם דעפּוטאַט פישער, בת דער בודזשעט־דעבאַטע. דער רעדנער בעווייזט מיט צי־פערן, אז בעת די סובסידיע פאַר די מינאָריטעטען־קולטען מאַכט אויס דורכ־שניטליך 28 באַני אויף א פערזאָן, בע־קומט דער יודישער קולט אויף 847.000 נפשות 400.000 לעי וואָס מאַכט אויס 0.47 באַני אויף א פערזאָן. דעפּוטאַט פישער האָט געשילדערט ווייטער די קלאָגעדיגע לאַגע פונם יודישען שול־וועזען אין פיהרט אויס אז „מיר זענען א מינאָריטעט צווישען די מ'נאַריטעטען". צום שלוס דריקט ער זיך פון אין נאָמען פונם קלוב די אומצופרידענקייט, וואָס די רעגירונג האָט נישט גענומען אין אכט בײַם צוזאַמענשטעלען דעם בודזשעט די יודישע פאָדערונגען און פערענדיגט מיט פאָלגענדע ווערטער:

„טראָץ דעם פילען מיר זיך פערפליכ־טעט צו שטימען פאַר דעם דאָזיגען בוד־זשעט. ס'קאָן זײַן, אז מ'ר וואָלטען גע־ווען פאָפּולאַרער, ווען מיר וואָלטען גע־שטימט געגען. נאָר דער פעראַנטוואָרט־ליכקייט־געפיהל לגבי דעם לאַנד און אונזערע וועהלער דערלויבט אונז נישט, אז מ'ר זאָלען אין דער אַ'צטיגער שרע־רער סימוואַציע פערפאָלגען אנדערע צוועל־קען, אונדער די הכערע אינטערעסען פון דער מלוכה. די דאָזיגע העכערע מלוכה־אינטערעסען פאָדערן פון אונז די גרעסטע קרבנות, וועלכע דאַרפען גע־בראַכט ווערען צוליב דער קאָנסאָלי־דאַציע פון גרויס־רומעניען".

די זעלבע רעגירונגס־טרײַע נאָטע קלינגט אויך אין די ארויסטרעטונגען פון די איבעריגע יודישע פאַרלאַמענטא־ריער. דעפּוטאַט לאַנדאַו האָט געמאַכט אַנ'אַנפראַגע איבער דער בירגערשאַפט־פראַגע און פעסטגעשטעלט, אז הייבט צו טאָג געפינען זיך 8000 בירגערשאַפט־לאָזע משכח"ת אין בעסאַראַביען, אין בוקאָווינע 5.000 און אין טראַנסילוואַניע 5.000. דער רב־הכולל דאָקטאָר נעמירא, ווער האָט געשטעלט אין סעגאַס אַנ'אַנפאַרגע וועגען דער לאַגע פונם יודישען רעליגיע־אַנטערריכט אין די מליכה־שולען ער האָט געשילדערט א טרויעריגען בילד ווי די יודישע קינדער ווערען געצוואונ־גען צוצוטיל צו נעמען אין קריסטליכען רעליגיע־אַנטערריכט. ער האָט איבעגע־געבען, אז מען רעכענט זיך נישט מיט די סערטיפיקאַטען פון פריוואַטע יודי־שע רעליגיע־קורסען און אז איך שולען זאָגען זיך אָפּ אַרטינצושטעלען אין זיי־ער בודזשעט א פאַסטען פאַר יידישען רעליגיע־לימיד. אויף די אלע אָנפראַגען האָבען די שנטשפּרעכענדיגע מיניסטע־רען געגעבען נעפעלהאַפטע לאַקריי־זיסע דערקלערונגען, אָבער דער וואָנען איז געבליבען צו אַ'ינגעמען אין זומפּ.

אין דער זעלבער צייט, ווען יודישע דעפּוטירטע מאַכען נאַבעלע דזשטנטעל־מענישע זשעסטען, זעצען די אַנטיסעמי־טען פאַר זייער שווארצע אַרבייט. דעם 3-טען יאַנואַר זענען אין בוזעאי פאַר געקימען בלוטיגע עקסצעסען. א גרופּע קוזיסטען האָבען נאָך א פערזאַמלונג בײַ זייער פיהרער, דעם אדוואָקאַט מאַקכען, בעשלאָסען, זיך אָביסעל לוסטיג צו מאַ־כען איבער די יודען. אוועקגעהענדיג אינצידענטען און צוויי, האָבען זיך די חברה פערזאַמעלט בײַם הויז פונ'ם זיי־גערמאַכער משה האַפּמאַן, וועלכער איז געזעסען גראַד בײַם אָוועגס־פרויס, גע־גען דעם הויז האָבען די כוליגאַנעס אָנגעהויבען א „טראַמצל־פייער" מיט שטיינער. קיין איין שויב איז נישט גע־בליבען קיין גאַנצע. האָפּמאַן אין זײַן פאַמיליע זענען ארויס אין הויף און האָ־בען גערופען נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

אין דער זעלבער צייט, ווען יודישע דעפּוטירטע מאַכען נאַבעלע דזשטנטעל־מענישע זשעסטען, זעצען די אַנטיסעמי־טען פאַר זייער שווארצע אַרבייט. דעם 3-טען יאַנואַר זענען אין בוזעאי פאַר געקימען בלוטיגע עקסצעסען. א גרופּע קוזיסטען האָבען נאָך א פערזאַמלונג בײַ זייער פיהרער, דעם אדוואָקאַט מאַקכען, בעשלאָסען, זיך אָביסעל לוסטיג צו מאַ־כען איבער די יודען. אוועקגעהענדיג אינצידענטען און צוויי, האָבען זיך די חברה פערזאַמעלט בײַם הויז פונ'ם זיי־גערמאַכער משה האַפּמאַן, וועלכער איז געזעסען גראַד בײַם אָוועגס־פרויס, גע־גען דעם הויז האָבען די כוליגאַנעס אָנגעהויבען א „טראַמצל־פייער" מיט שטיינער. קיין איין שויב איז נישט גע־בליבען קיין גאַנצע. האָפּמאַן אין זײַן פאַמיליע זענען ארויס אין הויף און האָ־בען גערופען נאָך הילף. די בײַדע קריסט־ליכע שכנים אָפּאַסטאָלעסקי און פּאַטאַקע וואָס זענען זיי געקומען צו הילף, זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען: פּאַטאַ־קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס קע האָט בײַקומען א רעוואָלווער־שאָס אין דער לונג, אָפּאַסטאָלעסקי איז מיט מעסערס צעשטאָכען געוואָרען.

דער טויט פון „מיס ארץ־ישראל" האט ארויס־געדרופען א טיפען טרויער אין תל־אביב

די ערקלערונג פון נציב העליון, אז די רעגירונג וועט בעשטעטיגען יודען בײַם פאַרט־בוי אין חיפה.— די פערבעסערטע בעציהונג פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג צו דער יודישער בעפעלקערונג. — דער צופלוס פון יודישען פריוואַט־קאַפּיטאַל.

(א בריף פון ארץ־ישראל, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאגעבלאַט") — פון אברהם טענענבוים.

תל־אביב איז אין טרויער צוליב דער גרויסער אבדה, וואָס די יודישע שטאָט האָט געהאַט מיט'ן טויט פון דער יונ־גער אין שעהנער פרוי אסתר ווינשעל, די פרוי פון אָנגעזעהענעם און געשעצ־טען דאָקטאָר ווינשעל.

פרוי ווינשעל איז פאַראָיאָהרען אויס־געקליבען געוואָרען אלס די „שעהנ־הייטס־קעניגין" פון דער ערשטער מאָ־דערנער יודישער שטאָט אין ארץ־ישראל. זי איז פאַקטיש בעטראַכט גע־וואָרען אלס די שעהנסטע פרוי פון גאַנץ ארץ־ישראל, אָבער ווי מען זאָגט איצט „מיס ארץ ישראל". תל אביב און טאַקי גאַנץ ארץ ישראל האָט שטאָלצירט מיט דעם דאָזיגען אינגענאַרטיגען סובטעלען יודישען פרויען־טיפּ, און איהר טויט האָט ארויסגערופען אַנ'אויפריכטיגען טרויער אין גאַנצען יודישען ישוב. איהר לויה איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַנ'אמת'ער טרויער־מאַניפעסטאַציע פון גאַנץ תל־אביב. עפּיס אינגענאַרטי־געס ליגט אין דעם טרויער נאָך דער שעהנסטער יודישער פרוי אין ארץ־ישראל.

די גאַנצע ארץ־ישראל־פרעסע איז פול מיט טרויער־אַרטיקלען, אין וועלכע עס ווערט אונטערגעשטראָכען דער מאָ־מענט, וואָס תל־אביב איז בעשאַנקען מיט א בעזונדערען חוש פאַר שעהנקייט, און דערפון נעמט זיך עס, וואָס אפילו אַלטע פרויען און קליינע קינדער האָ־בען בעווינען דעם יונגען און שעהנעם בוים, וואָס איז אונטערגעהאַקט געוואָ־רען אין מיטען בליהען.

עפּיס ווי מ'וואָלט אויף אַמאָל פער־געסען אין די טאָג־טעגליכע/ראגות, אין די אונצעהליגע נייע פראָבלעמען, וואָס שטעהן איצט פאַר ארץ־ישראל בכלל און פאַר תל־אביב בפרט. א פאַר טאָג האָט תל־אביב זיך אויסגעטון פון איהר וואָכעדיגקייט און געטרויערט נאָך איהר שעהנהייט.

ארץ־ישראל קען זיך פרעהען און קען זײַן טרויעריג. עכט און אויפריכ־טיג איז דאָ דער טרויער אין די פרייד. און שעהן איז ארץ־ישראל, סיי אין איהר פרייד, סיי אין געהן נאָך א לויה, סיי אין טאַנצען א „הוירא".

* * *

תל־אביב האָט טאַקי אויך פרייד. אָט האָט מען זיך הארציג דערפרעהט מיט די נייע חלוצים, וואָס זענען אהער אַנ־געקומען. נאָך א הפסקה פון דרײַ יאָהר איז די „עליה" ווידער בענייט געוואָרען. אמת, די צאָהל אָנגעקומענע עולים איז זעהר א קליינע, אָבער מ'בעטראַכט עס אלס א התחלה פון דער 5-טער עליה, אלס די ערשטע שוואַלבען, וואָס זאָגען אַן דעם נייעם פריהלינג ...

מ'גלויבט, אז די שווערע קריזיס־יאָהרען זענען שוין אויף אַביג אַוועק, און פון איצט אַן וועט שוין געהן בע־סער, בארג־ארויף.

אמת, עס זענען נאָך פערהאַן אַר־בייטלאָזע. פאַר אַנ'אַנדער לאַנד וואָלט אזא צאָהל, אפילו אזא פּראָפּאָרץ גע־ווען א בעפרידיגענדע, אָבער פאַר ארץ־ישראל זענען 12 הונדערט אַרבייטלאָ־זע אויך צו שווער. נישט קוקענדיג אָבער דערויף איז די שטימונג אַנ'אָפּ־טימיסטישע. דער יאוש איז סערשוואונ־דען און די אָביעקטיווע בעדינגונגען בערעכטיגען מאַלשטענדיג דעם דאָזיגען אָפּטימיזם.

לאדז אינטער'ן רושם פון קריהלען-מאנגעל

היינט ווערט ערוואַרט א גרויסער טראנספּארט קוילען

נעכטען האבען זיך אָפּגעשטעלט פיל פאַבריקען.—די בעפעלקערונג פרירט.—פייגעל, האזען און סאַרנעס שטאַרבען פון קעלט

וואס דער בארומעטער זאגט.

(—) עהערגעלמען האט די פראָסט געהאט אבוסעל נאָכגעלאָזט און דער עולם האט זיך שוין געטרוסט אט, אט פלאצט דער פראָסט און מען וועט לעבּ־מער אָפּעמען. עהערגעלמען בענאכט אבער האט זיך דאס וועטער פּליצלינג געגנדערט. עס האבען אנגעהויבען בלאָ־זען מזרח-ווינדען און דער וועזוילבער און טערמאָמעטער האט ראפּטום גענו־מען פאלען. פון שעה צו שעה און דער פראָסט שטארקער געוואָרען. 4 פאַר־מאָנס און געשטאנען א פראָסט פון 29 גראד. 8 פרוה 25 גראד, 10 פרוה 23 גראד.

און אוועגד האט גענומען פאלען א שנע און די פראָסט און אבוסעל גרונ־דער געוואָרען. ארום 5 אוועגד האט דער טערמאָמעטער געוויזען נאר 13 גראד פראָסט.

(—) 12 בענאכט האט דער בארא־מעטער געוויזען 12 גראד פראָסט און לאדז. עס איז געגאנגען א גערונטער שנע, געטרובען פון א שטארקען ווינד.

און משך פון טאג האט מען געקענט בעמערקען א טשעקאוועז פאקט, אומע־פום, וואו עס הענגט א טערמאָמעטער שטעלט זיך ידעס מאל אָפּ א אנדערער האלב-געפרוירענער דורכגעהער און קוקט: אָ, וואו, עס ווערט גארנישט בע־סער?

* * *

(—) גנישט קוקענדיג אויף דו אלע דבמחות האט זיך געלמען דער קויהלען־הונגער און שטאט געלאָזט זעהר שטארק פיהלען. ווידער האט מען געזעהן לאנגע רייהען פראָב־געפרוירענע מענשען שטעהן

אין די רייהען

בי די קויהלען-בלעצער, ווידער האט מען זיך גערוסען ספנת נפשות צו בעקו־מען א פּערמעלע רויהלען און די אָרדנונג מענשען זעען ווזמער אז בעגע־שטאנען געברענטע לעדען פון קעלט און נויט.

די צוגעזאמען קויהלען-טראנספּאָרטען יעדען דערוויל דשט אָנגעקומען. אין דער פרוה פון פלייטיגען מאג ראבען זיך ווע־שטעלט צוליב קויהלען-מאנגעל לאל־נענדע פאבריקען: וואָלפסאָן און גראָל־סיק, בּרודער פּשוארסקי. אבער געזעל־שאפט ראָזענבלאט. און א רעה קלענערע פאבריקען. צוליב מאנגעל און קאלט האט זיך אויך געשטעלט די אויזען-גע־סערע אקצ.-געזעל. י. יאָהן.

די קויהלען שפּעקולאַציע

געלמען האט מען און שטאט גע־צאהלט פאר א קערץ קויהלען 12 זל.! דאס איז אויערהערט. גנישט קוקענדיג אויפ'ן קאמף וואס די שטאט-סטראָסט־וואָ פּוהרט מיט'ן קויהלען-פּאַסעק שרע־קען זיך די קויהלען-שפּעקולאנטען גנישט אָפּ פון צו נעהמען אזעלכע געפעפערטע פּרייזען.

מען ברעכט פלוימען

(פ) אויף די עקען שטאט זעען פון פלוימען אויסגעבראָכען געוואָרען אויף צו הייצען די קאלטע שטובען.

די צוגען פערשפּעטיגען זיך ווייטער

(פ) גנישט קוקענדיג דערויף וואס די צאהל צוגען איז פערקלענערט געוואָרען, זעען געלמען די צוגען ווייטער אָנגעקו־מען מיט א גרויסער פערשפּעטונגען, אויש פון 4שעה צייט. פיל צוגען שטעהען אָפּ שעה'ן און פעלד און די פּאסאזשירען מוזען פרוהרען.

קרבנות פון דער פראסט

(:) געלמען האט די פאָנאָמאָוויץ ווי־דער אמאל פערגאמורט 40 פאלען פון אָפּפרוהרען. 2 פערזאָן זענען אין א שוץ־רען צושטאנד אָפּגעפוהרט געוואָרען און שפּיטאל.

זעלבסטמארד צוליב הונגער און קעלט

(§) געלמען איז מעגאנען זעלבסט־מארד די 19-יעהריגע אורעגע בזשאזאָוו־סקא פון פּזשעיאד 32, אנ'ארבייטס־לאָזע, וואס האט געלימען פון גוט און קעלט. זי האט זיך פער'סמ'ט מיט קאר־באָל. פאָנאָמאָוויץ האט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאל.

אפּגעלעגט שטאט-ראט ציצו־געו צוליב דער קעלט

(מ) די צוויי שטאט-ראט-זיצונגען, וואס זענען געווען בעשטימט אויף נעל־מען אין דענעם, זענען אָפּגעלעגט געוואָ־רען צוליב דעם, וואס אין זאל איז כאלט און די ווארום-אונסטאלאציע איז גנישט ביי דער צייט דורכגעפּוהרט געוואָרען.

געפונען א לאדזער יודישער ארבייטסלאזער האלב פער־פרוירען אויפ'ן שאסע.

(—) מרדכי גרונדמאן פון קאמענע נאס 12 א ארבייטסלאָזער איז געלמען געגאנגען צופוס פון בזשעזשין קען לאדז די גרויסע פראָסט האט דעם פערמע־מערען ארבייטסלאָזען אויי פערמע־מערס. א ער איז א פער'ש'מער גע־פאלען אויפ'ן שאסעע. צום גלוק איז אנ־געקומען א פויערישע פוהר און דער פויער האט דעם יונג א פּאָר־פרוירענע אויגען. ס'רוב איז דאס בעשטאנען פון א געמיש פון פערשידענע פּליטיגקייטען מיט מע־טאל.

די שפּיאָנען האבען אויעקגעשיקט אין נייטראלע לענדער א בריף מיט א גאנץ אונשולדיגען אינהאלט, וואס גיט נישט קיין שום אורזאך איהם צו פערהאלטען אויף דער פאָסט, אבער צווישען די שורות האבען זיי מיט דעם אונזיכטבא־רען טינט ארטנגעשריבען דאס, וואס זיי האבען בעדארפט. דער בריף איז דורך פערשידענע אומוועגען אנגעקומען אויפ'ן ריכטיגען אָרט און דאָרט האט מען מיט דער הילף פון פערשידענע כעמישע מיטלען לעזבאר געמאכט די ווערטער, וואס זענען געשריבען געוואָרען מיט'ן געהיימען טינט. א לאנגע צייט האבען די שפּיאָנען ארויסגעשיקט אונגע־שטערט אזעלכע בריף פון פאריז צום דייטשען גענעראל-שטאב און קיינער האט זיך נישט געקענט כאפּען דע־רויף.

דער פראנצויזישער גענעראל-שטאב האט זיך דעם קאָפּ געבראָכען, פון וואָ־נען דער שונא בעקומט ידיעות פון פראנקרייך. מ'האט אויעקגעשטעלט א גאנצען שטאב מיט אגענטען, עס האט אבער נישט געהאלפען. ענדליך האט מען זיך געכאפּט, אז דער דאזיגער סוד ליגט אין די בריף, וואס ווערען אדרע־סירט אין די גייזנעלע לענדער. מען האט זיך אָנגעהויבען אנשטויסען, אז די דייטשע לאבאָראטאָריעס בעזאָרגען די שפּיאָנען מיט עפּעס אזא „מיסטישען" טינט, האט מען אויעקגעזעצט די פראנצויזי־שע כעמיקער אין די לאבאָראטאָריעס און זיי געזאגט: קוקט איבער די קאָרעס־פּאָנדענץ, וואס געהט קיין אויסלאנד און דערגעהט, וועלכע עס זענען פערדעכטיג, און וועלכע נישט, די כעמיקער האבען מאר זיך געהאט א גאנץ שווער שטיקעל ארבייט. אבער נאך לאנגער מיה איז עס געלונגען אנינעם פון זיי, דעם ד"ר באלע, וועלכע איז טאקע געוואָרען דער לייטער פון פראנצויזישען אויסשפּור־אמט, צו דערגעהן דעם סוד און מיט דער הילף פון כעמישע מיטלען האט ער געמאכט לעזבאר די שריפט. די פרוכ־טען פון דער דאזיגער ארבייט האבען איהר זיך לאנג נישט געלאָזט וואַרטען. אין משך פון א פּאָר טעג האט מען אזוי ארום געכאפּט 10 דייטשע שפּיאָנען און זיי געשטעלט פאר'ן פראנצויזישען קריגס-געריכט.

ווען דער דייטשער גענעראל-שטאב האט זיך דערוואוסט, אז מען איז דער־גאנגען דעם סוד, האט זיך ערשט אויפ־סנע צופלאקערט די טינט-מלחמה צווי־שען פראנקרייך און דייטשלאנד. אין די דייטשע, לאבאָראטאָריעס האט מען יעדע פאר טעג אָנגעהויבען אויסצוואר־בייטען אנדערע סאָרטען „מיסטישען" טינט, צו וועלכע מען דארף זיך בענוי־צען מיט אנדערע כעמישע מיטלען ארויסצוקריגען דאס געשריבענע אויף דער ליכטיגער שיין. די פראנצויזישע לאבאָראטאָריעס האבען איצט ווידער געהאט אנ'אויגאבע יעדע פאר טעג צו ענטדעקען די דאזיגע מיטלען. אט אזוי האט זיך צופלאקערט א טינט-מלחמה צווישען די געלעהרטע כעמי־קער פון בידע קריגס-פיהרענדע מלוכות און די דאזיגע מלחמה האט געדויערט ביז'ן סוף מונ'ם קריג.

—o—

לאדזער קליניגקייטען

פאפּירענע פּראיעקטען

(וועגען די וואָרים-שטאָ־ביי „נותן לחם").

„חי די גרויסע זינגען, טון ד' קלי־נע שפּרינגען". אזוי ווי ס'פיהרט זיך די גרויסע דיפּלאָמאטען, אזוי נאך די קלייגע דיפּלאָמאטען.

פאר די וואהלען צום סטאָ־שטאט-ראט לויפען די קאנדידאטען אין איין שריבונג צו דער צחיקדיגע זייערע פּראָגראם-רעדעס. מ'זעהט דאס טעלערל פון היטעל. פאר־לען טראָגען זיי זיך ארום שעהנסטע פּראָיעקטען. קומט אָפּ טאג נאך די וואהלען און ער זיי געזיכערט „בעגעל" — דער איהם אלע שעהנע פּראָיעקטען זיסע הבטחות ארויס פון קאָפּ.

אזוי איז עס ביי גרויסע פּ־ און אזוי איז עס אויך ביי קליינע פּאליטיקאנערלעך — זערע פעראיינס-מאכער'ס. פאר־לען צום פעראיין ווערען די, דידירען אויף די וואהל-ליסטעס „גיש". ס'ווערען ביי זיי געבויט שעהנסטע פּראָיעקטען, און קוים מען זיי נאר דעם מאנדאט איז צו די אלע שעהנע פּראָיעקטען.

מיר מיינען עס אקעגען דעם שטאָטישען פעראיין „נותן לחם".

פאר די וואהלען צו דעם פעראיין, האבען אייניגע קינדער מען צו וויסען געטון דער קטט, אז נאך די נייע וואהלען געעפענט ווערען א וואָרים-ארימע קינדער פון די יודישע שולען, וואו די קינדער, וועלען וואָרים, ליכטיגע שטובען צו העלעקציעס. דער פּראָיעקט איז געזעלשאפט וואָרים אויסגענומען רען, און א גרויסער טייל אינטעליגענטער יודישער יוגנט זאָגאר ארויסגעזאגט זייער מיטצווירקען און מיט אלע מ־טען מיטצוהעלפען דעם „בעגעל" ביי דער זעהר וויכטיגער אקצ.

ביי די הייגטיגע גרויזאמע ווען די ארימע קינדער ווערען לען פון קעלט און הונגער, אקציע געפונען די ברייטסטע טערשטיצונג פון די ברייטסטע פון דער יודישער בעפעלקערונג, פון דער יודישער בעפעלקערונג בעלוט.

א פּנים, אז דער שעהנער איז נאר געווען שעהן, ווען געהאנדעלט וועגען וואהלען. וועגען לאָקאל-פּראָגע, געלד-מ־ד. גל. קענען נישט קומען אין וואָרום ביי א גוטען ווילען מעגליך, בפרט ווען מ'האט אונס־די סימפּאטיע פון דער געזעלשאפט.

מיר האבען דערום א גרונד שטעלען, אז די איניציגע מניעה, די וואָרים-שטוב איז ביז איצט איז נאר — גאנצלעסיגקייט.

אייניגער פון די טויזענדער פּראָיעקטען, וואס בלייבען אויפ'ן

—זשאַ

—=0=—

די שולען וועלען זיין גע־סען ביז נאר די פרעכ

(§) צוליב דעם וואס דער מאָריום האט אין זען אונסערע די שולען זיך פערוואָרען אויף פון בולדונגס-מונגסמאָריום און גנישט אָנגעגעבען קען אויך די שולען זאָלען זיין פערעס. מסתמא געעפענט ווערען די ערעס.

— די גרויסער

שעט און זיך געבויגען פון מאָפּקוע. איך בין

— דו גרויסער

משערטשינסקי געגעדט משערטשינסקי, איך בי צו פערשפּרייטען דאָ

טראָצקי-לעעב

ער האט אָנגעהויבען:

— חברים! פער

אָטאָר פון די רויטע דאך מען זיך נישט

אין דר'ערד אריין. ש

דערצעהלט מיר בעפּע

וואָרצקאָפּ?

זיי זענען געקומ

לעבענס-מיטעל און בעהייצונג פאר ארבייטסלאזע

פרייטאג הויבט מען אז ארויסגעבען טאלאנען

(§) דער שטוצע-אמט בים לאדזער מאגוסטראט מאכט בעקאנט, אז פרי־טאג ווערט זיך אָנהויבען די פערטיילונג פון די לעבענס-מיטעל און בעהייצונגס־מאלאָנען פאר די פּוזשעשע ארבייטסלאזע, וואס האבען זיך רעגיסטרירט אין די ראיאָן-ביוראָס און וועלכע — נאך דער דורכגעפּוהרטער געוואָרען קאָנטראָלע — זענען בערעכטיגט צו בעקומען די דאָזי־גע שטוצע.

דאס פערטיילען די מאלאָנען וועט פאָרקומען אין די שעה'ן פון 5 ביז 8 אוועגד אין פאָלגענדע ביוראָס:

אויף זשעראָסקע 74 און אויף ראָ־קומשנער 12 לוים פאָלגענדען סדר:

פרייטאג: בעקומען מאלאָנען די אר־בייטסלאָזע וואס וואוינען אויף די נאסען וועלכע הויבען זיך אָן מיט:

A B C D E F

שבת: די וואס וואוינען אויף די נאסען מיט די אנהויב-געמען:

G H I J K

מאָנטאָג: די ארבייטסלאָזע וואס וואו־נען אויף די נאסען וואס הויבען זיך אָן מיט:

L M N O

דונסטאָג: די ארבייטסלאָזע וואס וואוינען אויף די נאסען, וואס הויבען זיך אָן מיט:

P R S

מיטוואך: די ארבייטסלאָזע וואס וואוינען אויף די נאסען וואס הויבען זיך אָן מיט:

T U W Z Ż

די ארבייטסלאָזע וואס קומען אָפּגע־מען זיך דער הויבען אויף די נאסען אין דער פאלגענדער אָרדנונג:

שבת: די וואס וואוינען אויף די נאסען מיט די אנהויב-געמען:

מאָנטאָג: די ארבייטסלאָזע וואס וואו־נען אויף די נאסען וואס הויבען זיך אָן מיט:

דונסטאָג: די ארבייטסלאָזע וואס וואוינען אויף די נאסען, וואס הויבען זיך אָן מיט:

מיטוואך: די ארבייטסלאָזע וואס וואוינען אויף די נאסען וואס הויבען זיך אָן מיט:

מען די מאלאָנען מוזען האבען בי זיך: א בערזענגלוכען דאקומענט און א לענ־מוטאציע פון ארבייטסלאָזען-פאָנד. אנ־הויבענדיג פון מאנטאג דעם 18, וועלען די פאָלגענדע שטעמישע געוועלכער אָפּ־הויבען ארויסגעבען אויף די מאלאָנען לעבענס-מיטעל:

די נעוועלבער: אויף פּיעטרוקאָווער 292, זשגאָווסקע 59, בזשעזשינער 85, ראדוואנסקע 34, זאמווסע 11, זגרזעשער 51, בשעגרזעלגיאנע 31, אלעקסאנדע־ער גאס 28.

קויהלען וועלען ארויסגעגעבען ווערען אויף די מאלאָנען פון מאנטאג אָן און קויהלען-סקלאד פון מאנסטראט אויף וועגגלאָווא 3.

—o—

מערקווירדיגע געשיכטע מיט א „מיסטישען" טינט

די אויסטערלישע כריסם פון די שפּיאָנען אין מלחמה-צייט.

א היבש ביסעל יאָהרען זענען שוין אויעק זיט דער גרויסער וועלט-מלחמה אין די גאנצע אייראָפּעאישע פרעסע איז נאך אלץ פיל מיט טשעקאָווע ענט־דעקונגען וועגען די פערשידענע המצאות, שפּיצלעך און טריקס פון די שפּיאָנאזש־אָרגאניזאציעס אין די פיינדליכע לענ־דער. איצט איז די גאנצע פּאריזער פרעסע פול מיט א סענסאציע וועגען א „חיילישער מלחמה" צווישען די לאבאָ־ראטאריעס און די קרי־גס-פיהרענדע מלוכות וועגען... א ביסעל טינט. די מעשה דערפון איז אזוי:

די דייטשע שפּיאָנען אין פאריז האָ־בען אויפגעכאפּט יעדע ידיעה וועגען דער לאגע אין דער פיינדליכער ארמעע און זיי א־בערגעשיקט צום דייטשען גענעראל-שטאב.

די בריף זענען זעלבסטפערשטענדליך דערעסירט געוואָרען אין א נייטראלער אויפצוארבייטען אזעלכע טינטען. ס'רוב איז דאס בעשטאנען פון א געמיש פון פערשידענע פּליטיגקייטען מיט מע־טאל.

די שפּיאָנען האבען אויעקגעשיקט אין נייטראלע לענדער א בריף מיט א גאנץ אונשולדיגען אינהאלט, וואס גיט נישט קיין שום אורזאך איהם צו פערהאלטען אויף דער פאָסט, אבער צווישען די שורות האבען זיי מיט דעם אונזיכטבא־רען טינט ארטנגעשריבען דאס, וואס זיי האבען בעדארפט. דער בריף איז דורך פערשידענע אומוועגען אנגעקומען אויפ'ן ריכטיגען אָרט און דאָרט האט מען מיט דער הילף פון פערשידענע כעמישע מיטלען לעזבאר געמאכט די ווערטער, וואס זענען געשריבען געוואָרען מיט'ן געהיימען טינט. א לאנגע צייט האבען די שפּיאָנען ארויסגעשיקט אונגע־שטערט אזעלכע בריף פון פאריז צום דייטשען גענעראל-שטאב און קיינער האט זיך נישט געקענט כאפּען דע־רויף.

דער פראנצויזישער גענעראל-שטאב האט זיך דעם קאָפּ געבראָכען, פון וואָ־נען דער שונא בעקומט ידיעות פון פראנקרייך. מ'האט אויעקגעשטעלט א גאנצען שטאב מיט אגענטען, עס האט אבער נישט געהאלפען. ענדליך האט מען זיך געכאפּט, אז דער דאזיגער סוד ליגט אין די בריף, וואס ווערען אדרע־סירט אין די גייזנעלע לענדער. מען האט זיך אָנגעהויבען אנשטויסען, אז די דייטשע לאבאָראטאָריעס בעזאָרגען די שפּיאָנען מיט עפּעס אזא „מיסטישען", טינט האט מען אויעקגעזעצט די פראנצויזי־שע כעמיקער אין די לאבאָראטאָריעס און זיי געזאגט: קוקט איבער די קאָרעס־פּאָנדענץ, וואס געהט קיין אויסלאנד און דערגעהט, וועלכע עס זענען פערדעכטיג, און וועלכע נישט, די כעמיקער האבען מאר זיך געהאט א גאנץ שווער שטיקעל ארבייט. אבער נאך לאנגער מיה איז עס געלונגען אנינעם פון זיי, דעם ד"ר באלע, וועלכע איז טאקע געוואָרען דער לייטער פון פראנצויזישען אויסשפּור־אמט, צו דערגעהן דעם סוד און מיט דער הילף פון כעמישע מיטלען האט ער געמאכט לעזבאר די שריפט. די פרוכ־טען פון דער דאזיגער ארבייט האבען איהר זיך לאנג נישט געלאָזט וואַרטען. אין משך פון א פּאָר טעג האט מען אזוי ארום געכאפּט 10 דייטשע שפּיאָנען און זיי געשטעלט פאר'ן פראנצויזישען קריגס-געריכט.

ווען דער דייטשער גענעראל-שטאב האט זיך דערוואוסט, אז מען איז דער־גאנגען דעם סוד, האט זיך ערשט אויפ־סנע צופלאקערט די טינט-מלחמה צווי־שען פראנקרייך און דייטשלאנד. אין די דייטשע, לאבאָראטאָריעס האט מען יעדע פאר טעג אָנגעהויבען אויסצואר־בייטען אנדערע סאָרטען „מיסטישען" טינט, צו וועלכע מען דארף זיך בענוי־צען מיט אנדערע כעמישע מיטלען ארויסצוקריגען דאס געשריבענע אויף דער ליכטיגער שיין. די פראנצויזישע לאבאָראטאָריעס האבען איצט ווידער געהאט אנ'אויגאבע יעדע פאר טעג צו ענטדעקען די דאזיגע מיטלען. אט אזוי האט זיך צופלאקערט א טינט-מלחמה צווישען די געלעהרטע כעמי־קער פון בידע קריגס-פיהרענדע מלוכות און די דאזיגע מלחמה האט געדויערט ביז'ן סוף מונ'ם קריג.

—o—

לאדזער מאגעבלאט

פאָליאָנישע טעגלעכע צייטונג

אדרעס: Lodzer Tageblatt, Lodz, Ul. Brzeska 14.

פּרעניומעראַנט: Lodzer Tageblatt, Lodz, Ul. Brzeska 14.

אבאָנירונג-פּרייס: אין לאדז מיט אויסטראָגונג: מונאט 3 מ. אין פּאָלין מיט אויסטראָגונג: מונאט 3 מ. אין אויסלאנד: מונאט 3 מ.

אנצייגען-פּרייס: אין לאדז: מילימעטער-צייל 15 גר. אין פּאָלין: מילימעטער-צייל 15 גר. אין אויסלאנד: מילימעטער-צייל 30 גר.

שיכט-זייף מיט דער מארקע "הירש"

מאכט די ווש בלענדענד ווייס.

קאנפערענץ וועגען דער שטיצע-פערטיילונג דורך דער קהלה

היינט אוועגד די אויסצאהלונג פון דער שטיצע

(נ) אויף נעלמען 6 אוועגד זענען דורך דער קהלה אינגעלאדען געווארען די פארשטעהער פון די לארזער פעראינען, בתי-תפילה און געזעלשאפטלעכע אנ-סטיטוציעס, כדי מיט זיי אפצוהאלטען א קאנפערענץ וועגען דעם מאדוס פון דער שטיצע-פערטיילונג.

די פעראינס-פארשטעהער האבען זיך פערזאמעלט אין דער קהלה נאך אום האלב 6. זיי האבען געווארט בין האלב 8 אוועגד, אבער פרעזעס ה' מינצבערג האט נישט בעוויזיגט ציטליך זיך צו-צושטעלען צו דער אזוי-דרינגענדער זי-אונג. צוליב דעם זענען פיל פארשטעהער אוועקגעגאנגען. ערשט שפעטער אין גע-קומען פרעזעס מינצבערג און מיט דיי פערזאמעלט אין דער קהלה-זיצונג, זענען כראי צו ברענ-גען א פאר טשיקאוה פרטים:

בעת די דעבאטען וועגען דער נויט אין שטאט איז געמאכט געווארען דער קהלה-מערהייט פארוואורפען, הלמאי זי האט אזוי פלינק פערשווענדעט עפליכע טויזענד ליר טויזענד זל. אויף א פלאץ סאר א מקוה, און אויף צו העלפען די פלוס-אריטעליט איז די "אגודה" גארנישט אזוי פלייסיג.

דערויף האט ה' מינצבערג פארגע-שלאגען, אז אויב די ציוניסטען און אומפארטייאישע וועלען מסכים זיין דעם זעלבען פלאץ צו פערקויפען, גיט ער ה' מינצבערג, שוין א קונה, וועלכער וועט געבען 20 טויזענד זל. ריוח.

— די אפאזיציע האט בעת דער זי-צונג געלאזט פאלען אנ'אירגאניזירענד ווארט, בכן פון דעם נאר-וואס גע-קויפטען פלאץ אויף יולישע-גאס 36 וועט די קהלה קענען האבען נישט מעהר און ווייניגער ווי א... „ברוקענע מקוה".

פאקטיש שטעלט זיך ארויס, אז דער דערמאנטער באדען איז נישט געאייניגט אויף קיין געהעריגען ברופעס, וואס איז נויטיג פאר א מקוה. בשכנות פון יענעם פלאץ איז נישט געווען קיין אנדער ברירה, ווי צו גראבען אנ'ארטיזאנישע פלומפ, אנדערש איז אומעגליך פון יענעם באַ-דען צוטלאנען וואסער. און גראבען אנ'-ארטיזאנישע פלומפ — זאגט די אפא-זיציע — איז פערבינדען מיט אונגעהויי-רען געלד-אויסגאבען.

די מערהייט האט דעם דאזיגען פאקט נישט אנגעלייקענט. דערפון קען מען, אלזא, דריינען, אז קיין פויגעלריג גע-שעפט איז מיט דעם פלאץ נישט גע-מאכט געווארען...

א „טרוקענע מקוה", אדער 20,000 זל. ריוח...

פרטים פון א דיסקוסיע ארום געקויפטען מקוה-פלאץ פון דער קהלה.

(ג) פון דער קהלה-זיצונג, זענען כראי צו ברענ-גען א פאר טשיקאוה פרטים:

בעת די דעבאטען וועגען דער נויט אין שטאט איז געמאכט געווארען דער קהלה-מערהייט פארוואורפען, הלמאי זי האט אזוי פלינק פערשווענדעט עפליכע טויזענד ליר טויזענד זל. אויף א פלאץ סאר א מקוה, און אויף צו העלפען די פלוס-אריטעליט איז די "אגודה" גארנישט אזוי פלייסיג.

דערויף האט ה' מינצבערג פארגע-שלאגען, אז אויב די ציוניסטען און אומפארטייאישע וועלען מסכים זיין דעם זעלבען פלאץ צו פערקויפען, גיט ער ה' מינצבערג, שוין א קונה, וועלכער וועט געבען 20 טויזענד זל. ריוח.

— די אפאזיציע האט בעת דער זי-צונג געלאזט פאלען אנ'אירגאניזירענד ווארט, בכן פון דעם נאר-וואס גע-קויפטען פלאץ אויף יולישע-גאס 36 וועט די קהלה קענען האבען נישט מעהר און ווייניגער ווי א... „ברוקענע מקוה".

פאקטיש שטעלט זיך ארויס, אז דער דערמאנטער באדען איז נישט געאייניגט אויף קיין געהעריגען ברופעס, וואס איז נויטיג פאר א מקוה. בשכנות פון יענעם פלאץ איז נישט געווען קיין אנדער ברירה, ווי צו גראבען אנ'ארטיזאנישע פלומפ, אנדערש איז אומעגליך פון יענעם באַ-דען צוטלאנען וואסער. און גראבען אנ'-ארטיזאנישע פלומפ — זאגט די אפא-זיציע — איז פערבינדען מיט אונגעהויי-רען געלד-אויסגאבען.

די מערהייט האט דעם דאזיגען פאקט נישט אנגעלייקענט. דערפון קען מען, אלזא, דריינען, אז קיין פויגעלריג גע-שעפט איז מיט דעם פלאץ נישט גע-מאכט געווארען...

נאך 1 טאג

פון אפגעבען דעקלאראציעס פון אומזאץ פאר 1928

(נ) דעם 15. פעברואר און דער לעצטער טערמין פון אפגעבען דורך די שטייער-צאהלער דעקלאראציעס („זע-נאציעס") וועגען אומזאץ-שטייער פאר'ן יאהר 1928. דערום און נאך צוצו בלויז נאך דעם הייגטיגען טאג אפצוגעבען די דעקלאראציעס. דעקלאראציעס וואס וועלען אפגעבען נאך דעם טערמין, וועלן נישט געגומען ווערען און אלס און די שטייער-צאהלער וועלען בים אפשאצען די הויך פון דע סרור-לגעמאלטען אומזאץ אויסצושטעהן גרויסע צרות.

אלזא, פערשפעטיגט נישט דעם לעצ-טען טערמין!

דער פראסט האט אויך זיינע מעלות

צאהל גריפע-קראנקע זיד שטארק פערקלענערט

(וו) אין שיכות מיט די פרעסט האט זיך לעצטענס שטארק פערקלענערט די צאהל קראנקהייטס-פאלען אויף גרופע. בעזונדערס לאזט זיך דאס מערקען אין דער קראנקען-קאסע, וואו די פרעקווענץ פון דעם מין קראנקע האט זיך בערוי-טענד פערקלענערט.

זיך צוטיילט א וואגען קויהלען... מען האט איהם געבראכט א וואגען קויהלען און געקריגען האט ער... א פערטעלע.

(—) געכטען פריה איז צוגעפאהרען א וואגען מיט קויהלען אויף וואכאר-ניא 4. דער וואגען קויהלען איז גע-ווען בעשטימט פאר ה' מענדעל בארענ-שטיין. בעת דער וואגען איז צוגעפאה-רען צום דערמאנטען הויז, האט זיך פערזאמלט א המון פריהרענדע און דעם וואגען געגומען צפשטעלען. תיכף האט זיך אויפ'ן ארט געפונען א פא-ליציאנט, וואס האט פערקויפט די קויה-לען צו צוטיילען דעם פלאגערענדען המון יעדען צו 1 פערטעלע קויהלען.

כתרף עין האט מען די קויהלען צו-טיילט.

פערשטעהט זיך, אז די חלוקה איז געווען אויף אזוי פיל יושר'דיג, אז אויך ה' בארענשטיין האט אויף זיין חלק בעקומען 1 פערטעלע...

אינטערווענץ אין וואיעוואדזשווא וועגען דער הילפס-אקציע פאר יודישע ארימעלייט

(:) אונטערן רושם פון דער שהר-געלמונגער זיצונג פון דער קהלה-פער-וואלטונג וועגען דער שטיצע פאר ארי-מעלייט, און דער פרעזעס פון קהלה-ראט, סעג. ש. בורזונער פרוה אויעק צום פארזיצער פון דער קהלה-פערוואלטונג ה' מינצבערג און פון אנדם ענגערגיש געפארערט מותר-צוזיין אויף די פערזענלוכע אמביציעס און פארט-אושע מענדענצען און זעהען צו העלפען די לאדזע ריודישע ארימעלייט און זיער גרויסער נויט.

פרעזעס מינצבערג האט אנגעוויזען, אז דאס מוניסמעריום ערלויבט נישט אויסצוגעבען אויף דער וויינטער-הולפס-אקציע מעהר פון 50,000 זל. אויב עס וועט אויסגעגעבען ווערען א גרעסערע סומע, וועט דער אונטערשטר מוזען דער-לעגט ווערען פון די פרוועטאטע קעשענעס פון'ם קהלה-פרעזידיום. סעג. בורזונער האט אנגערופן געגען דע רמיינונג אין אנגעווזען אויף דער זונלאזונקטיט פון אזעלכע מענות, בעת די „אגודה" מאכט ווארעם מוז זיין אין די וואי-נונגען!

(§) די פאלוצי האט פערארדענט, אז אלע הויז-ווירטען אדער זיערע אדמינ-סטראטארען זאלען פערארדנען אויפצו-טאיען די רוירען פון דער וואסער-לייט-טונג. פאר נעשט אפהוטען די פערארד-נונג וועלען די הויז-ווירטען בעשטראפט ווערען.

קאנטראל-קאמיסיע איבער דער קהלה-טעטיגקייט

(נ) ווי בעקאנט, איז אויף דער לעצ-טער זיצונג פון קהלה-ראט אויסגעוועהלט געווארען א קאנטראל-קאמיסיע, וואס זאל נאכקאנטראלירען די גאנצע טעטיגקייט פון דער קהלה-פערוואלטונג. זונטאג האט די קאנטראל-קאמיסיע זיך שוין קאנספי-טואירט. אוהר פארזיצער איז פרנס מ. רומקאווסקי. מומחלודער זענען די פרנסים י. מ. וואיריזלאווסקי, י. מאר-גענטאלער, ל. ראזענבערג און ח. קאמינ-סקי.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען

מ. עפשטיין, פעטרוקאווער 225; מ. בא-טאשעווסקי, פעטרוקאווער 95; מ. ראזענבלום, צונעל נאס 12; נאר-פינן, וובלאדניא 54; י. פאפראווסקי, נאווא-מיעיסטא 15.

פון „תומכי אורחים".

אויף דער דונסטאג'דיגער פערוואל-טונגס-זיצונג פון „תומכי אורחים" זע-גען די אמטען פערטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן: פרעזעס יוסף בעכער, וויצע-פרעזעסען מענדעל בערגער און מרדכי מיזעס, סעקרעטאר ל. לוזוראַ-ווטש, קאסירער בערוש רוסאק, און פערוואלטונג: בערוש ליפשיץ, משה פאזנאנסקי, ליבל ראטבארד, לויבוש אוי-בוצקי. ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צו רעקאמענדירען דעם פערזאון „תומכי אורחים" און צו פערגרעסערן זיין מע-מוגקייט.

פעראינס-פארשטעהער ארומגערעדט דעם אופן פון דער שטיצע-פערטיילונג. עס איז געבליבען, אז הייגט, דאנער-שטאג, זאלען קומען בעפאלמעכטיגע פון די פעראינען, און זיי וועט אויסגע-צאהלט ווערען שטיצע פאר אזא צאהל פערזאנען, וואס זענען רעגיסטרירט גע-ווארען דאס הייגטיגע יאהר. אויף יעדען פערזאן וועט געגעבען ווערען 6,50 זל.

לאדזער יידישער קאמער-טעאטער
„ארדט"
לייטער: מ. בראדערזאן

צוליב די גרויסע פרעסט ווערט היינט דאנערשטאג נישט געשפילט.

מארגן פרייטאג 2 פארשטעלונגען
דער פראכטפולער V
קארנאוואל-פראגראם
א. נ.
מאסקאראד

1) אוועדטור
2) דער דייטש
3) כשוף
4) א מויד א צימעס
5) דער וואלד-גזלן
6) שאלות און תשובות
7) א קרבן פון קארנאוואל
8) ווייסער מאסקאראד

טעקסטען פון שלום-עליכם, מ. בראַ-דזרזאן און י. אבערשאנעץ.
מוזיק-קאמפ.: דוד ביינעלמאן.

האנדעלס-קורסען.

(—) די לעצטיגע אויף די האנדעלס-קורסען פון י. מאנטינבאנד אויף פשע-יאור 12 הייבען זיך אן דעם 15-טען פעברואר 7 אוועגד. אינשרייבונגען נעמט אן די קאנצעלאריע.

דער פראסט האט אויך זיינע מעלות

צאהל גריפע-קראנקע זיד שטארק פערקלענערט

(וו) אין שיכות מיט די פרעסט האט זיך לעצטענס שטארק פערקלענערט די צאהל קראנקהייטס-פאלען אויף גרופע. בעזונדערס לאזט זיך דאס מערקען אין דער קראנקען-קאסע, וואו די פרעקווענץ פון דעם מין קראנקע האט זיך בערוי-טענד פערקלענערט.

זיך צוטיילט א וואגען קויהלען... מען האט איהם געבראכט א וואגען קויהלען און געקריגען האט ער... א פערטעלע.

(—) געכטען פריה איז צוגעפאהרען א וואגען מיט קויהלען אויף וואכאר-ניא 4. דער וואגען קויהלען איז גע-ווען בעשטימט פאר ה' מענדעל בארענ-שטיין. בעת דער וואגען איז צוגעפאה-רען צום דערמאנטען הויז, האט זיך פערזאמלט א המון פריהרענדע און דעם וואגען געגומען צפשטעלען. תיכף האט זיך אויפ'ן ארט געפונען א פא-ליציאנט, וואס האט פערקויפט די קויה-לען צו צוטיילען דעם פלאגערענדען המון יעדען צו 1 פערטעלע קויהלען.

כתרף עין האט מען די קויהלען צו-טיילט.

פערשטעהט זיך, אז די חלוקה איז געווען אויף אזוי פיל יושר'דיג, אז אויך ה' בארענשטיין האט אויף זיין חלק בעקומען 1 פערטעלע...

שטרייק איז שטאטישען שעכט-הויז.

(§) ווי מיר האבען שוין געמעלדעט, האט די קאנפערענץ, וואס איז פאר-גע-קומען אין מאנטראל וועגען סלמוד אין שכאמישען שעלט-הויז נישט גע-בראכט קיין רעזולטאט און די ארבעטער זענען צוגעטרעטען צו א שטרייק. געל-טען, אין ערשטען שטרייק-טאג איז אפ-געהאלטען געווארען א קאנפערענץ, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען, אז די בחמות, וואס קומען אן אויף שחיטה זאלען אובערגעשיקט ווערען אין באלטימער שעלט-הויז.

דער שטרייק און שמאמישען שעלט-הויז וועט נישט פעראורזאכען קיין פלייש מאנגעל אין לאדז.

דזיך געפונען

ארינינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליטווינאָוו

(פאר טזעצונג).

זיי האבען געוואלט אויסשטעהן און אנטלויפען, אבער זיי האבען זיך נישט געקענט ריהרען פון ארט.

און טראצקי מיט דעם אלטען זענען, וואס א רגע אלץ נעהנטער צוגעקי-מען צו זיי.

מעדוועדיעוו מיט טשערטשינסקי'ן זענען געזעסען ווי צוגעשמידטע ווען ס'אצקי מיט'ן אלטען זענען געשטאנען געגען זיי פנים-אל-פנים.

צום סוף האבען זיי נישט אויסגעהאלטען.

— די גרויסער טראצקי! די רויטער לייב! — האט מעדוועדיעוו געשפפט-שעט און זיך געבויגען ביז צו דער ערד. — איך בין דיין דינער מעדוועדיעוו פון מאסקווע. איך בין געשיקט געווארען אהער אויפצובונטעווען די אראבער.

— די גרויסער מיניסטער, דער גאט פון די רויטע ארמעען! — האט טשערטשינסקי גערעדט און איהם האט געקלאפט א צאהן און א צאהן. — איך בין טשערטשינסקי, איך בין געשיקט געווארען אהער צוזאמען מיט'ן חבר מעדוועדיעוו צו פערשפרייטען דא אונזער תורה!

טראצקי-לעאב האט שוין פערשטאנען מיט וועמען ער האט דא צו טון און ער האט אנגעהויבען:

— חברים! פערגעסט נישט מיט וועמען איהר רעדט! איך בין דער ארגאני-זאטאר פון די רויטע ארמעען! איך האב פייגט די בורזשואזנע עטיקעט! פאר מיר דארף מען זיך נישט בייגען ווי פאר די אמאליגע מיניסטארען. גלייכט זיך אויס, אין דר'ערד ארין! שטעהט ווי מענשען, ווי ס'פאסט פאר באלשעוויקעס, און דערצעהלט מיר בעסער, וואס איהר האט אויפגעטון ביז איצט! און וואו איז שווארצקאפ?

זיי זענען געקומען צו זיך. מעדוועדיעוו איז געווארען אביסעל דרייסטער און האט געענטפערט:

— חבר טראצקי! מען וועט זיי באלד געבען רויטע פעסערלעך צו שלינגען, טשארט פאבערי!

— וועמען? — האט ער שטרענג געפרעגט.

מעדוועדיעוו האט איהם איבערגעגעבען פון אלץ, וואס ער האט געוואוסט בנוגע די באמבעס, וואס מען וועט ווארפען בייז דער ערעפענונג פון יודישען אוני-ווערזיטעט אויפ'ן הר הצופים.

— ווער איז אייער עלטסטער? — האט טראצקי געפרעגט.

— שווארצקאפ! — האבען ביידע מיטאמאל געענטפערט.

— געדענקט, חברים! דער מויל פון טשעקא איז זעהר א גרויסער און א ברייטער. איהר מוזט דינען געטריי אייער רויטע פאטערלאנד!

די רויטע שפיאנען זענען געווארען פערציטערט. עפעס א קליינינקייט, דער לייב פון דער סאוויעטען-מאכט! און וואס טוט מען, אז ער געפינט אויס, דאס שווארצקאפ איז גאר בעטקע? א פהר און א צלמות איז זיי ביידען בעפאלען. אבער זיי האבען זיך בעהערשט און בערוהיגט, אז ראשית וועט ער קיינמאל נישט אויס-געפונען, והשנית — אויב יא, וועלען זיי קענען זאגען, אז זיי האבען אלץ נישט געוואוסט. דער אמעריקאנער געהיימער בונד האט איהם געשיקט מיט א רעקאמענ-דאציע אזש פון גרויסען טריבונאל, גו, וואס האבען זיי געקענט וויסען?

— האט איהר עפעס א שפור פון דער הויפט-ריכטערין פון דער רויטער מליוכה, וועלכע האט געשאסען דעם גרויסען ניקאלאיען?

— ניין! — האט מעדוועדיעוו געענטפערט און עס האט איהם געווארפען ווי אין א קדחת.

נאך זיין „ניין-ענטפער" האט לעאב פערשטאנען, אז ער וויס יא עפעס, נאר ער האט עס איצט דורכגעלאזען.

— איהר זעהט אז יענע שעהנע בוימער מיט די געדיכטע גרופע צווייגען?

— אז דארט וועל איך איצט זיין, און איהר געהט גיך און ברענגט מיר אהין שווארצקאפ'ן. אבער מאכט עס שנעל אין דר'ערד ארין!

זיי זענען אוועק.

— ווי איך בין א יוד, ברודער לעב, — האט דער אלטער זיך נישט גע-קענט אפ'חידוש'ן. — די ביזט ווערט גאנצע אוצרות פאר דיין קונסט. איך האב שוין געזעהן גענוג קינסטלער אויף משן לעבען און דוקא פון די בעסטע, אבער, ער, ברודער'ל, ווי איך בין א יוד — זיי קומען נישט צו דיינע קנעכלעך!

לעאב האט געלאכט:

יא, מיר אמעריקאנער יודען זענען אמת'ע קינסטלער.

זיי האבען זיך אויפגעזעצט צווישען די בוימער מארמען...

מעדוועדיעוו און טשערטשינסקי, ווי געיאגט פון טייוועל, זעגען אהן א נשמה ארמגעפלויגען צו שווארצקאפ'ן, וועלכער איז געזעסען פערטיפט אין זיינע מחשבות.

— בע... שא.. חבר שווארצקאפ! — האבען זיי בידע מיט אמאל אויסגע-שריגען. — מיר האבען איהם געזוכן!

— וועמען? — איז שווארצקאפ געוואכען אין כעס, וואס מען האט איהם געשטערט אין זיינע מחשבות.

— איהם אליין, חבר שווארצקאפ!

— רעדט, משוגעים! וועמען „איהם אליין"?

— איהם, דעם רויטען לייב אליין!

— וועמען מיינט איהר מיט דעם? — איז שווארצקאפ געוואכען עמוואס אומרוהיג.

— איהם. דעם גרויסען טראצקי!

— וואס? איהר זייט פון זינען אראפ?

— אמת, אין אנהויב האבען מיר געדענקט, אז אונז דוכט זיך דאס אויס, ווייל זיינט יענע שרעקליכע נאכט זעהען מיר זאכען, וואס זענען נישט-געשטויגען נישט-געפלויגען. אבער ער האט מיט אונז אליין געגעדט, טשארט פאבערי! ער האט זיך געפרעגט וואו מיר האלטען מיט אונזער ארבייט.

— נו? — האט שווארצקאפ געפרעגט מיט שרעק. — און וואס האט איהר געענטפערט?

— מיר האבען איהם געזאגט אלץ, וואס מיר ווייסען, אז ס'וועט קראכען באמבעס און מען וועט שמעקען פולווער.

— נו, וואס האט ער געזאגט? — האט שוין שווארצקאפ מיט מייער אויסגעשרינען.

— ער האט געזאגט טשארט פאבערי, אז „דער מויל פון טשעקא איז גרויס און מיר זאלען דיינען געטרייי אונזער רויטער מליוכה".

— נו, און וואס ווייטער? — איז שווארצקאפ ארומגעלאפען אהין און צוריק.

— ער האט געפרעגט, צי מיר האבען עפעס א שפור פון בעטקען?

— וואס האט איהם געענטפערט? — איז שווארצקאפ ארויס פון געדולד.

— מיר האבען נישט קיין שפור! — האבען מיר געענטפערט. און ער האט געזאגט: „לויפט גיך און ברענגט מיר שווארצקאפ'ן". און מיר זענען געלאפען. ווי געיאגט פון טייוועל, טשארט פאבערי!

ראס פייטערע קומט.

אויב דו שלאגסט מיינע יידען וועל איך שלאגען דיינע

(ענדע פון זייט 3)

ווהנדיג אין איר א געפאהר פאר דער גבאישער הערשאפט. צום ערשטען איז די אינטריגע געווארען אין די בוקארעשטער בתי-מדרשים, וואס האבען נישט געקענט זיך צוגעוואוינען צו דעם געדאנק; אז דער שול-ערמעגען זאל זיך געפונען אין רשות פון דער קהלה. דערנאך זענען געקומען די פערביסענס-טע שונאים פון דער קהלה — די טראנ-סילוואנער ארטאדאקסען — און האבען אויסגעבעטען בײַ דער רעגירונג אפצו-לעגען אויף א יאהר דאס פערווירקליכען פון קהלה-געזעץ. אויב מיר זאלען גע-מען אין אכט, אז די רעגירונג האט נישט געפונען אפילו פאר נויטיג זיך אנפרע-גען וועגען דער ריין-יידישער געלעגענ-הייט בײַ דער לעגאלער יידישער רע-פרעזענטאנץ, בעקומט דער דאזיגער עפיזאד א כימפטאמאטישע בעדײַטונג.

די דאזיגע פערפרעמדקייט, וואס טײַלט אפ מיט א גלעזערנער מחיצה די רעגי-רונג פון דעם יידישען קלוב, האט מען געקענט בעאבאכטען בשעת דער לעצטער דעבאטע איבער דער טראן-רעדע. ווי עס איז געווען צו דערוואַרטען, האבען די אנטיסעמיטען אויסגענוצט דעם אפ-מאך, וואס די רעגירונגס-פארטײַ האט געשלאסען מיט די ציוניסטען, בכדי אנ-צוגרײַטען דעם קאבינעט. דער געוועזע-נער אינערן-מיניסטער אין קאבינעט פון גענעראל אוועַרסקי אקטאוויאן גאנא איז געווען דער וואַרטפיהרער און איהם האט איטגהאלפען דער זשורנאליסט שײַקא-רי, וואס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אויף דער רעגירונגס-ליסטע. נאך די אויפקלערונגס-רעפליקען פון די יידישע דעפוטאטען יוסף פישער און לאנדאו, האט געענטפערט אין נאמען פון דער רעגירונג דער אינערן-מיניסטער דר. וואידא-וואיעוואד. דער לעצטער האט אויף נאגעס בעשולדיגונג וועגען דעם בלאקמיט די ציוניסטען געענטפערט, אז די ליבעראלען און די אוועַרסקאנער האבען אויך געשלאסען בלאקען מיט יידען דערבײַ האט ער געברויכט די קלאסי-שע פראזע; אויב דו, ה' גאנא, וועסט שלאגען מײַנע יידען, וועל איך שלאגען דײַנע. איבערגעהענדיג צו זאכליכע ארגומענטען, האט וואידא-וואיעוואד געזאגט כהאי לשנא: „אויב איהר ווילט, ה' גאנא, וויסען פארוואס מיר האבען געשלאסען א וואהל-אפמאך מיט די ציוניסטען, קען איך דערקלערען, אז מיר האבען עס געטון, בכדי נישט צו זײַן גע-צוואונגען צו שיקען שפירירטע און נישט קײַן שפירירטע ענטשולדיגונגס-טעלע-גראמען קײַן ניו-יארק און לאנדאן, אדער צו דער „אליאנס-איזראעליט", און אז מיר זאלען נישט דארסען שמײַכלען, תמיד, הי איהר, ה' גאנא און דער ה' דוקא (דער געוועזענער אויסערן-מיניס-טער אין קאבינעט פון בראטיאנו) צו די פארשטעהער פון די אויבענדערמאנ-טע מלוכות, ווען זײ מאכען א בעזוך אין רומעניען".

די אסימיליאטאָרען פון דער „אוניאו-ניא" מאכען פון דעם לעצטען ענטפער פאליטישען קאפיטאל און בעהויפטען, אז די דעבאטע איבערן ציוניזם בעדײַט א קלאפ פארן יידישען פארלאמענטארי-שען קלוב. זאלען מיר אפילו אפשאצען די כוחות פון די אסימילאטאָרען אויסצו-נוצען די דאזיגע געלעגענהייט, צו דיס-קרעדיטירען די יידישע נאציאנאלע אידײַ-בלײַבט דאך דער אלגעמײַנער פאהן פון די דעבאטען איבערן ציוניזם, וואס טראגט נישט קײן איבעריגען יודען פרײַנטליכען כאראקטער.

ס'איז נאך נאטירליך צו פריה פעסט-צושטעלען א פראגנאז איבער דער צו-קונפט פונ'ם יידישען נאציאנאלען קלוב אין רומעניען. ס'דארף אבער זײַן קלאר, אז דער איצטיגער רעגירונגס-פארטײַ איז נאך בײַז המנטיגען טאג פרעמד די אויפפאסונג פון דער יידען פראגע אלס מינאריטעטען-פראבלעם און אז די נא-ציאנעלע אנערקענונג קען דערגרײַכט ווערען נישט דורך נאבעלע זשעסטען, נאר אויפן וועג פון קאמף. ס'בלײַבט צו האפען, אז אועלכע דיסקוסיעס, ווי די לעצטע, וועגען ציוניזם, וועלען ווירקען אויפן יידישען קלוב אויף אנ'אויסגיב-טערענדיגען אויפן. די לעצטע לעקציע פונ'ם דר. וואידא-וואיעוואד וועט אנלערנען די יידישע פארלאמענטאריער נישט נעמען אויף זיך קײן אויפגאבען, צו פערזאָרגען „העכערע מלוכה-אינטערע-סען" און וועט זײ דיקטירען די איינצי-גע ליניע פון ווירדיגען נאציאנאלען זעלבסטשוץ. אונטערן האמער פון די אנטיסעמיטישע אנגריפען און דער קאָ-וואדלע פון דער פאליטיש-פגעשטאנע-נער רומענישער עפענטליכקייט וועט נאר דער שטאלצער אפוועהר קענען אויסשמידען פונ'ם נאציאנאלען קלוב א פלי-זין אינ'ם קאמף פונ'ם רומענישען יודענטום פאר זײַן נאציאנאלען קיום.

(י. ט. א.)

די קירכע אויפ'ן נאמען פון הייליגען פעטער אין רום.

דער באלקאן (x), פון וועלכען דער פויבסט האט הייגטיגען דינסטאג געבענשט דעם פערזאמעלטען המון

דער טראקטאט צווישען וואטיקאן און דער איטאליענישער רעגירונג.

קעניג וויקטאר עמאנועל — מוסאליני — פויבסט פיוס XI

די פערוואלטונג פון דער יידישער קהלה אין לאדז

מאכט בעמאנט, אז אין די נאהנסטע טעג וועט איבערגעוויזען ווערען דעם סעס-וועסטראציאנס-אמט א טייל פונ'ם עטאט-רעגיסטער צום איינזאמלען דעם עטאט פאר 1928 יאהר, דעריבער ווערען די עטאט-צאהלער אויפגעפארדערט זאפארט איינצוצאהלען אין דער קאסע פון דיסקאנטא-באנק פיעטריקאווער 43 זייערע עטאט-חובות.

צוליב דעם וואס דער מאגיסטראט נעמט פאר איינקאסירען דעם עטאט 15% ליגט אין די אייגענע אינטערעסען פון די עטאט-צאהלער, אז זיי זאלען דעם גמינע-עטאט אריינטראגען דירעקט אין דער קאסע פון דער לאדזער דיסקאנטא-באנק, איידער דער עטאט-רעגיסטער ווערט איבערגעוויזען דעם מאגיסטראט.

דאס אריינטראגען רעקורסען שטעלט נישט אב די פליכט פון איינצוצאהלען דעם עטאט.

לאדז, 12/2 1929.

לעטשניצע

17 זגערסקא 17, מעל. 94-16.

אלערלי קראנקהייטען ווערען עפפאנגען דורך ספעציאליסטיש דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אח"נ. — מנשמש, עלעקטריזיטעט מטקען-שטעלען, קינסטליכע פיר גזונ'ן-בעשטראלונגען אימפינגען גענען שקאר לאסינ'ן.

וועגן וואס די לאדזער סוחרים דארפען וויסען!

פארהאן אין לאדז אנ'עקספעדיציע „זאגלעמביא" ציגעל-גאס 38, וואס נעמט איבער געלד-איבער-ווייזונגען פון זאגלעמביא קיין לאדז, און האלט אויף דאס געלד און איז גורם פיל סוחרים גרויסע שאדענס. צוליב דעם, וואס אויך איך בין גע-פאלען א קרבן פון דער דאזיגער פירמע, ווארנען איך פאר דעם אנדערע לאדזער סוחרים

דוב דוד עהרליך

לאדז, נארוטאוויטשא 43.

אל תתהלל ביום מחר

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוועד זאכען זאלסטו גלײַך קומען צו לויסען אין ביזרא

17 פיעטריקאווער 52 זאכאדניא 17

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און בעווייסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאו אלערלי ביזעס, קלאזזאלעס, זאבעזפ'יטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציווילנע און קארנע אפאזיציעס, ארוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורושאנ-ראזיעטשי, וועגען פעסטער אין קאמיסאריאט-רושאדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציוויעס, אקטען דא-ראוי נעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבער זעצי'נגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות-אקטען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

KURSY HANDLOWE

I. Mantinbanda w Łodzi

פזשעיאזד 12 טעלעפאן 91-57

די לעקציעס אין קינסטיגען האלבען יאהר הויבען זיך אן

מארגען ד. 15 פעברואר, 7 אַ זייגער אוו.

איינשרײַבונגען נעהמט אן די קאנצעלאריע פון די קורסען טעגליך פון א זייגער 10—1 נאכמ. און פון 4—8 אויענד.

לײַטער פון די קורסען י. מאנטינבאנד.

Täglich

bis 100.— Kc. kann jeder, auch Frauen, durch leichte Tätigkeit (sogar vom Schreibtisch aus) in 2—3 Stunden nebenberuflich verdienen. Schreiben Sie sofort an Verlag „Aufbau" Berlin N. 4.

וויכטיג פאר דאמען!

פאר נאר 2.50 זל.

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבײַטע איך אויף גענצליך נײַ. געדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקא 23

אין הויף. 2-טען אײַנגאנג, לינקס פארטער.

„TOLA"

א נייער שעהנער דאמען-קאראקול-מאנטעל

בילינ זאמארט צו פערקויפען האטעל סאוואי טראוגוטא 6 צימער 207 דער פארטיער ווייזט אן.

עס רייבען עהן אויז שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער

סאליגראם ל. בערמאן

אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט נוט א יודישען בריף דעם וואס קען ערנישט. זאוואדזקא 19 פ ר ו' ס

עלטסטער פעלדשער

מ. ראזענצווייג

וויסכאדניא 29

טעל. 48-79.

ערשט ערשינען

איז פערלאג פ. גראובארד, וואַרשא

„אמאל און היינט"

זאמלונג היסטאָרישע ערצעהלונגען און בעאַרבײַ-טע לעגענדעס פון נאהענטען און ווייטען עבר.

פון חיים לעוויז.

הויפט-פערקויף

קאאפעראטיוו „ביכער" און „קולטור-ליגע" וואַרשא

פויליש שפראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

וויסכאדניא 20, וו. 3.

„רח"

לחלבה — אריה ומסרתיה — הנחה. פרטים במרכזים.

לחרוש — 10 זהוב.

עתה! פועלי ארץ-ישראל

Tel-Aviv P.O.B. 199 ת.ד. מיוחד בפ. ת. א. 191,300.

מעכאנישע שלאסעריי און שוויסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

כ'נהם אן פערשידענע מאשינען-רעפאראטורען ווי צוואסען פער-שידענע מאשינען-טײַלען. און אויטאגעניש שוויסונגען.

שנעל און ביליג!

בעמ.: פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

1929 1929

האנדעלס-פאטענטען

בעזארגט דאס

ביורא „ארגוס" זאכאכדניא 36.

היפאטעקען-נעלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזארגט שנעל

Ch. Regenwetter

Berlin S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערוועז-קראנקהייטען.

מוארץ לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט-האסמעטיק

טעגליג פון 8 אַ זייגער ביז 9 אוועגד

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויליט 3 זלאטעס

אינאנסען-פרייז: פאר א מונאט אין שטיטען 5 זל. אין פרעמדקרעך און בעל-ווען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מונאט אין שטיטען 5 זל. אין פרעמדקרעך און בעל-פאר אויסלענדישע אגענטען 100% מעהרער. אויסער דער שטאט—מיט 50% עהרער. פון די פרעמדען מוזען נישט אראפגעגעבען קען ראבאט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 14.